

Сумський державний педагогічний університетімені А.С.Макаренка

Факультет іноземної та слов'янської філології

Кафедра української мови і літератури

ЗАТВЕРДЖУЮ

Декан факультету

іноземної та слов'янської філології

А. М. Коваленко

серпень 2021 р.

РОБОЧА ПРОГРАМА

виробничої педагогічної практики

з української мови і літератури, англійської мови

в закладах загальної середньої освіти

другий (магістерський) рівень

галузь знань – 01 Освіта/Педагогіка

спеціальність – 014 Середня освіта (Українська мова і література)

додаткова спеціальність – 014 Середня освіта (Мова і література (англійська))

освітньо-професійна програма: Середня освіта (Українська мова і література. Англійська мова)

Мова навчання – українська

Погоджено науково-методичною комісією факультету іноземної та слов'янської філології

Голова *Громова*

Громова Н.В., к.пед.н., доцент

«30» *серпень* 2021 р.

Розробники:

Семенов О. М., д.пед.н., професор, завідувач кафедри української мови і літератури Сумського державного педагогічного університету імені А. С. Макаренка

Коробова Ю. В., канд. пед. наук, старший викладач кафедри практики англійської мови Сумського державного педагогічного університету імені А. С. Макаренка

Робоча програма розглянута і схвалена на засіданні кафедри української мови і літератури Сумського державного педагогічного університету імені А. С. Макаренка (протокол № 1 від «30» серпня 2021 р.

Т.в.о. завідувача кафедри

Рудь О. М., канд.філ.н., доцент

Робоча програма розглянута і схвалена на засіданні кафедри практики англійської мови Сумського державного педагогічного університету імені А. С. Макаренка (протокол № 1 від « 30» серпня 2021 р.

Завідувач кафедри

Клочко Л.І. к.ф.н., доцент

Опис навчальної дисципліни

Найменування показників	Освітній рівень	Характеристика навчальної дисципліни	
		денна форма навчання	заочна форма навчання
Кількість кредитів – 9	Магістр	Обов'язкова	
		Рік підготовки:	
2-й		2-й	
Семестр			
Загальна кількість годин - 270		3-й	3-й
		Самостійна робота	
		270 год.	270 год.
		Вид контролю:	
	диференційний залік		

Вступ

Виробнича педагогічна практика з української мови і літератури, англійської мови у закладах загальної середньої освіти за освітньо-професійною програмою Середня освіта (Українська мова і література. Англійська мова) кваліфікаційного рівня «магістр» проводиться з відривом від занять у 3 семестрі і триває 6 тижнів. Обсяг практики становить 9 кредитів.

Програма виробничої педагогічної практики враховує завдання до підготовки вчителя, визначені Державною національною програмою «Освіта» (Україна XXI ст.), Національною стратегією розвитку освіти в Україні на період до 2021 року (2013 р.), Законами України «Про освіту» (2017 р.), «Про повну загальну середню освіту» (2020 р.), «Про вищу освіту» (2014 р.), постановою Кабінету Міністрів України від 23.11.2011 р. № 1341 (в редакції постанови Кабінету Міністрів України від 25.06.2020 р. № 519) «Про затвердження Національної рамки кваліфікацій» Концепцією «Нова українська школа» (2016 р.), Концепцією розвитку педагогічної освіти (2018 р.), Державним стандартом базової середньої освіти (2020 р.), Професійним стандартом «Вчитель початкових класів загальної середньої освіти» (2020 р.), Положенням про проведення практики студентів вищих навчальних закладів України (1993 р.) та ін.

У програмі практики з англійської мови враховано концептуальні ідеї спільного проєкту Британської Ради в Україні та Міністерства освіти і науки України «Шкільний вчитель нового покоління», «Нової типової програми «Методика навчання англійської мови» (<http://ngschoolteacher.wix.com/ngscht>).

Проведення виробничої педагогічної практики регулюються положеннями «Положення про організацію освітнього процесу у Сумському державному педагогічному університеті імені А.С. Макаренка» (https://sspu.edu.ua/images/2019/manual/documents/polozhennya_pro_organizaciyu_o_svitnogo_procesu_bb7d2.pdf), «Про проведення практик у Сумському державному педагогічному університеті імені А.С. Макаренка» (https://sspu.edu.ua/images/2019/manual/documents/polozhennya_pro_praktiku_20dc6.pdf), Кодексу академічної доброчесності СумДПУ імені А.С. Макаренка (наказ № 420 від 30 вересня 2019 року), робочими програмами практики*, договорами з базами практики.

*У робочій програмі використано матеріали Робочої програма виробничої педагогічної практики з української мови і літератури в ЗЗСО для спеціальності 014 Середня освіта (Українська мова та література). 014.1 Середня освіта (Мова і література (англійська)) за освітнім ступенем «Магістр» / Укладач Захарова В.А. Суми, 2020. 26 с.; Виробнича (педагогічна) практика з англійської мови в закладах загальної середньої освіти для магістрантів (Освітньо-професійна програма Середня освіта (Українська мова і література. Англійська мова) : робоча програма / розробники: Ю. В. Коробова, Г. І. Подосиннікова. – Суми : СумДПУ імені А. С. Макаренка, 2020. – 34 с.

Виробнича педагогічна практика з української мови і літератури проводиться у старших (профільних) класах закладів загальної середньої освіти; з англійської мови - у базовій середній школі.

У закладі загальної середньої освіти (ЗЗСО) магістрант зобов'язаний провести 6 уроків української мови, 6 уроків української літератури, 5 уроків

англійської мови, а також організувати проведення мовно-літературних заходів профорієнтаційного спрямування.

Виробничою базою для практики є ЗЗСО міста Суми та Сумської області.

Під час практики здобувачі виконують обов'язки вчителя української мови і літератури, англійської мови та класного керівника в закладах загальної середньої освіти, вивчають інноваційний досвід учителів міста, області, проводять науково-пошукову роботу з питань кваліфікаційної роботи.

Організація виробничої педагогічної практики в умовах карантину відбувається відповідно до [Порядок організації поточного, семестрового контролю та підсумкової атестації здобувачів вищої освіти із використанням дистанційних технологій у СумДПУ імені А.С.Макаренка \(2020\)](#)

За результатами проходження практики роботодавці надають характеристику щодо якості підготовки здобувачів, яка зберігається в особових справах.

Завершальним етапом практики є підсумкова конференція.

Відповідно до освітньо-професійної програми підготовки магістранта у процесі виробничої практики застосовуються методи, методики та технології: індукція, дедукція, аналіз, синтез; описовий, порівняльно-історичний, зіставний, структурний методи, описовий, компаративний та ін. – у процесі аналізу тексту художнього твору; методи навчання української мови та літератури, англійської мови; освітні технології та методики формування фахових компетентностей, моніторинг педагогічної діяльності та аналіз педагогічного досліджу.

У процесі проходження педагогічної практики використовуються також такі методи та технології: інтерактивні технології, організація та проведення настановної і підсумкової конференції, проведення педагогічного експерименту, обробка отриманих в експерименті даних.

Практика студентів оцінюється у 100 балів.

Методами оцінювання виробничої педагогічної практики є: поточний контроль, диференційований залік.

Форми контролю: захист звіту з виробничої педагогічної практики.

Передумови для проходження виробничої педагогічної практики

Передумовами для проходження виробничої педагогічної практики є вивчення курсів професійної підготовки за освітньою програмою, попередньо набуті знання з фахових мовно-літературних, психолого-педагогічних дисциплін, дисциплін «Методика навчання української мови в ЗЗСО», «Методика навчання української літератури в ЗЗСО», «Англійська мова», «Методика навчання англійської мови», практика з української мови і

літератури за освітньо-професійною програмою Середня освіта (Українська мова і література) кваліфікаційного рівня «бакалавр».

Принципи виробничої педагогічної практики

Методологічною основою змісту магістерської практики, її науковими засадами є праці основоположників методики навчання української мови і літератури, англійської мови, провідних філософів, мовознавців, літературознавців, педагогів та психологів.

1. Методика навчання – ключова дисципліна методичної підготовки майбутніх учителів української мови і літератури, англійської мови

Програма передбачає наявність міцних зв'язків між практикою у ЗЗСО та навчальними дисциплінами «Методика навчання української мови в ЗЗСО», «Методика навчання української літератури в ЗЗСО», «Методика навчання англійської мови», у межах яких студенти розробляли низку професійно орієнтованих завдань, здійснювали планування як розгорнутих фрагментів уроків, так і цілісних уроків та позакласних заходів.

2. Різноманітність підходів до навчання

Діяльність студентів із підготовки та проведення уроків і позакласних заходів розглядається крізь призму інтерактивного навчання.

Пропонуються такі види діяльності:

- індивідуальна (підготовка і проведення уроків і позакласних заходів);
- групова рефлексивна (письмовий аналіз уроків учителів і колег-практикантів, взаємовідвідування та спостереження з подальшим груповим аналітичним обговоренням, мозковий штурм і групове обговорення практичних проблем тощо);

- методична науково-практична та організаційно методична (підготовка та проведення методичних семінарів, вебінарів, майстер-класів, занять-тренінгів методичної майстерні «Англійський дискусійний кіноклуб», ресурсного центру професійного розвитку вчителя української мови і літератури, МЕДІА&ВЧИТЕЛЬСЬКОГО кампусу, що здійснюють фахово-методичну, дослідницьку, культурно-освітню роботу в різних галузях життя міста Суми й Сумської області).

Заохочується участь студентів у роботі Студентської наукової лабораторії методики навчання іноземних мов і культур, науково-дослідної лабораторії «Академічна культура педагога-дослідника», що сприяє виконанню завдань науково-дослідного та науково-практичного характеру (підготовка досліджень до всеукраїнських конкурсів студентських наукових робіт, публікацій тез доповідей та виступів на конференціях, статей, участі в міжнародних та

всеукраїнських науково-практичних конференціях, майстер-класах, гостьових лекціях тощо).

3. Поточне практико-орієнтоване оцінювання протягом курсу «Методика навчання англійської мови»

Завдання для оцінювання розроблені таким чином, щоб підкріплювати процес навчання протягом всього курсу. Результати учіння студентів перевіряються за допомогою практичних завдань до семінарських (практичних) і комплексу самостійних робіт. Наприкінці курсу виконані поточні завдання використовуються для укладання портфоліо. Підсумкове оцінювання (екзамен) включає виконання як теоретичних, так і практичних завдань (планування фрагменту уроку, а також розробленого заздалегідь розгорнутого плану-конспекту уроку).

Під час педагогічної практики з англійської мови студенти-практиканти повинні оволодіти основами професійно-методичних умінь вчителя іноземної мови (початковий і середній ступінь навчання).

Під час проходження педагогічної практики студенти-магістранти беруть участь у науково-практичних конференціях, які організують кафедри, працюють над колективною темою кафедри української мови і літератури «Текст у дослідницьких парадигмах»; беруть участь у вебінарах та он-лайн тренінгах для вчителів англійської мови, які проводять міжнародний освітньо-методичний центр “Dinternal education” та Департамент екзаменів з англійської мови Кембріджського університету.

Мета, завдання педагогічної практики

Мета педагогічної практики підпорядкована цілям освітньо-професійної програми Середня освіта (Українська мова і література. Англійська мова) кваліфікаційного рівня «магістр». Основна мета освітньо-професійної програми – забезпечити оволодіння здобувачами м'якими навичками та компетентностями щодо виконання професійних завдань і обов'язків науково-дослідницького та інноваційного характеру в галузі української та англійської філології, педагогіки та методики навчання середньої освіти на вирішення завдань Нової української школи.

Унікальність такої програми полягає в тому, що в Сумській області в умовах українсько-російського порубіжжя має на меті забезпечити підготовку учителів української мови і літератури, англійської мови, здатних здійснювати навчання учнів закладів загальної середньої освіти з урахуванням національного та міжнародного досвіду в галузі середньої освіти й

регіонального компоненту, сприяти формуванню культуромовних особистостей на засадах академічної доброчесності.

Цілі ОПП та програмні результати навчання відповідають запитам роботодавців, що відображено у відповідних Угодах: Угода про співпрацю з Департаментом освіти і науки СОДА від 02.09.2019 р., Угода про співпрацю з Державною службою якості освіти в Сумській області від 27.02.2020 р. та ін.

Педагогічна практика відбувається в умовах, максимально наближених до реальних умов майбутньої професійної діяльності.

Загальні цілі виробничої педагогічної практики:

- підготовка до майбутньої професійної діяльності вчителя української мови і літератури, англійської мови в умовах Нової української школи.

Мета виробничої педагогічної практики з української мови і літератури – оволодіння сучасними методами і формами організації навчально-виховного процесу у старшій (профільній) школі.

Метою з англійської мови є формування у студентів готовності здійснювати діяльність із навчання іноземної мови в середній школі на базі сформованої іншомовної професійної комунікативної компетентності та знань основ теорії методики, педагогіки та психології, забезпечення практичного пізнання студентами закономірностей професійної діяльності та оволодіння способами її організації, виховання у студентів потреби систематично поновлювати свої знання й творчо застосовувати їх у практичній діяльності.

Завдання виробничої (педагогічної) практики:

- формування на основі набутих у закладі вищої педагогічної освіти знань з основних фахових дисциплін практичних умінь і навичок для прийняття самостійних рішень у реальних умовах професійної діяльності;
- вироблення у студентів практичних умінь і навичок моделювати різні види уроків, застосування перспективних технологій навчання української мови і літератури з англійської мови в закладах загальної середньої освіти;
- організація і проведення гурткової позакласної роботи із української мови і літератури, англійської мови за самостійно укладеними розробками;
- виконання методичної, пошуково-дослідної роботи, у тому числі грантової діяльності з інфомедійної грамотності;
- набуття навичок виконувати науково-педагогічне дослідження.
- ознайомлення з роботою методичних об'єднань учителів української мови і літератури, англійської мови, педагогічної ради школи.

Програмні компетентності

У процесі проходження виробничої педагогічної практики в закладах загальної середньої освіти у студентів мають бути сформовані такі компетентності:

Програмні компетентності	
Інтегральна компетентність	Здатність розв'язувати складні завдання і проблеми інноваційного та дослідницького характеру у процесі професійної діяльності в галузі філологічної освіти та науки, або навчання, що передбачає удосконалення наявних та набуття нових цілісних знань із лінгвістики, теорії літератури, лінгводидактики, умінь і навичок професійно-педагогічної комунікації державною та іноземною (англійською) мовою.
Загальні компетентності (ЗК)	<p>ЗК 1. Знання та розуміння специфіки професії і предметної галузі, основних концепцій, базових філологічних понять.</p> <p>ЗК 2. Здатність діяти на основі принципів професійної етики, дотримуватися правил академічної доброчесності.</p> <p>ЗК 3. Здатність цінувати різноманітність та мультикультурність світу, керуватися у своїй діяльності сучасними принципами толерантності, діалогу і співпраці.</p> <p>ЗК 4. Здатність працювати в команді, генерувати нові ідеї, мотивувати колег (учнів, студентів) на досягнення загальних цілей.</p> <p>ЗК 5. Здатність здійснювати пошук, оброблення, аналіз, систематизацію, критичне осмислення інформації з різних джерел; навички використання новітніх інформаційно-комунікаційних технологій.</p> <p>ЗК 6. Здатність діяти відповідально і свідомо, дотримуватися трудової дисципліни, планування та управління часом.</p> <p>ЗК 7. Здатність визначати, формулювати та розв'язувати складні професійно-педагогічні проблеми, які вимагають інтеграції знань та практичних умінь з різних наук.</p> <p>ЗК 8. Здатність спілкуватися державною мовою, уміння правильно, логічно, ясно будувати своє усне та писемне мовлення.</p> <p>ЗК 9. Здатність спілкуватися іноземною мовою, використовувати знання іноземної мови у професійній діяльності.</p> <p>ЗК 10. Здатність учитися, готовність до самоосвіти і самовдосконалення впродовж життя, постійного підвищення кваліфікації, брати відповідальність за навчання інших.</p>
Професійні (фахові) компетентності спеціальності (ПК)	<p>ПК 1. Здатність самостійно опанувати нові знання за спеціальністю, вільно володіти науковим інструментарієм у галузі філологічної та методичної науки для використання у професійній діяльності.</p> <p>ПК 2. Здатність осмислювати мистецтво слова як систему, розуміти еволюційний шлях розвитку української та англійської мови та мовознавства, української літератури та літературознавства.</p> <p>ПК 3. Здатність до формування індивідуального ораторського стилю; уміння чітко і зрозуміло висловлювати думку, використовуючи знання законів техніки мовлення; вести розгорнутий академічний монолог/діалог із фахової проблематики (лекція, доповідь, виступ, огляд, промова тощо), володіти полемічним мистецтвом.</p>

	<p>ПК 4. Здатність виконувати різні види лінгвістичного, літературознавчого аналізу, до опанування технології роботи з фаховим текстом, реферувати, анотувати, редагувати, перекладати, укладати, нормативно вживати засоби наукової мови.</p> <p>ПК 5. Здатність орієнтуватися в основних тенденціях суспільного життя, мовної, літературної освіти та визначати власну позицію, вивчати, критично осмислювати й упроваджувати у власну педагогічну та наукову діяльність передовий український та світовий досвід відомих науковців та вчителів з метою свідомого вибору шляхів вирішення проблем у освітньому процесі.</p> <p>ПК 6. Володіння методологією і методами наукового дослідження, уміння виконувати завдання проблемно-пошукового, дослідницького, творчого характеру.</p> <p>ПК 7. Навички ефективно проектувати (відбирати, структурувати зміст навчального матеріалу, розробляти навчально-методичні комплекси), проводити різні види занять, самостійну роботу за фахом в закладах освіти з урахуванням знань про індивідуально-вікові особливості молоді</p> <p>ПК 8. Здатність виконувати комплексний дослідницький проект з актуальних проблем філології, методики та інших, суміжних із філологією, галузей знань; брати участь у різних формах наукової комунікації (конференції, круглі столи, дискусії).</p> <p>ПК 9. Володіння іноземною мовою та здатність навчати іноземній мові, ураховуючи мету (практичну, освітню, виховну), вікові та індивідуальні особливості школярів.</p> <p>ПК 10. Уміння організовувати освітній процес як педагогічну взаємодію, спрямовану на розвиток учнів або студентів; здатність до ефективної та компетентної участі в різних формах навчально-педагогічної комунікації (педради, методоб'єднання учителів-філологів або класних керівників, батьківські збори).</p>
--	--

Під час проходження педагогічної практики магістранти повинні:

- ознайомитися з основними напрямками роботи вчителя української мови і літератури, англійської мови (навчальна, науково-дослідницька, навчально-методична та профорієнтаційна робота);
- ознайомитися з державними стандартами, змістом і структурою курсів української мови і літератури, англійської мови;
- вивчити специфіку шкільної філологічної освіти, програми з української мови і літератури, англійської мови;
- набути досвіду написання конспектів уроків з української мови і літератури, англійської мови;
- набути досвіду проведення позакласних заходів з української мови і літератури, англійської мови;
- виробити уміння і навички проведення уроків різних типів;
- оволодіти різними методами і засобами поточного і підсумкового контролю рівня знань учнів;
- сформувати вміння та навички організації і проведення самостійної

- роботи, консультацій, засідань гуртків і проблемних груп;
- виробити навички використання набутих знань із педагогіки та психології; набути досвіду розробки нових технологій навчання на сучасному етапі розвитку методики;
  - ознайомитися із формами та методами організаційно-управлінської роботи ЗЗСО;
  - опанувати та творчо використовувати традиційні й новітні підходи до вивчення української мови і літератури, англійської мови;
  - оволодіти методикою проведення контролю знань, умінь та навичок учнів;
  - проводити педагогічний експеримент у контексті магістерського дослідження;
  - створити модель особистості сучасного вчителя, визначити вплив його на аудиторію, відмовитися від стереотипів минулого;
  - визнати пріоритети в роботі вчителя: науковий авторитет, глибокі знання, власний науковий доробок, орієнтацію на найновіші наукові досягнення;
  - здійснювати ефективну підготовку учнів до сприйняття теми (наукової проблеми);
  - виробити культуру поведінки і здатність працювати в педагогічному колективі;
  - скласти план класного керівника;
  - здійснювати організаційно-виховну та профорієнтаційну роботу в контексті опанування української мови, української літератури, англійської мови.

Програмні результати навчання такі:

Знання	<p>ПРЗ 1. Розуміння шляхів інноваційного розвитку системи освіти України в ЗЗСО в умовах реформаційних перетворень.</p> <p>ПРЗ 2. Базові уявлення про психологічні чинники, які впливають на процес навчання учнів, про структуру педагогічних здібностей та їх формування у школярів.</p> <p>ПРЗ 3. Розуміння методів та прийомів навчання/викладання української мови і літератури в ЗЗСО.</p> <p>ПРЗ 4. Базові уявлення про сучасні методи і методологію наукових досліджень у галузі методики української мови і літератури.</p> <p>ПРЗ 5. Знання сучасних методик і технологій, зокрема інформаційно-комунікаційних для успішного, ефективного здійснення професійної діяльності та забезпечення якості наукових досліджень.</p>
Уміння	<p>ПРУ 1. Уміє застосовувати раціональні прийоми пошуку, відбору і використання фахової інформації з різних джерел</p>

	<p>для розв'язання проблем професійної (освітньої) діяльності.</p> <p>ПРУ 2. Уміє аналізувати, порівнювати, критично осмислювати науково-методичну та загальнонаукову інформацію; пропонує шляхи вирішення досліджуваної проблеми, аргументуючи власну позицію.</p> <p>ПРУ 3. Здатний діяти на основі принципів професійної етики, дотримуватися правил академічної доброчесності.</p> <p>ПРУ 4. Володіє сучасними методами та прийомами навчання української мови та літератури в закладах загальної середньої освіти.</p> <p>ПРУ 5. Проектує і проводить різні види занять із урахуванням інноваційних технологій, передового педагогічного досвіду та знань про індивідуально-вікові особливості молоді.</p> <p>ПРУ 6. Бере участь в різних формах навчально-педагогічної комунікації (педради, методоб'єднання учителів-філологів або класних керівників, батьківські збори).</p> <p>ПРУ 7. Бере участь в різних формах наукової комунікації (конференції, круглі столи, дискусії).</p> <p>ПРУ 8. У професійній діяльності керується сучасними принципами толерантності, діалогу і співпраці.</p> <p>ПРУ 9. Уміє будувати і втілювати ефективну стратегію професійного саморозвитку і самовдосконалення.</p>
Комунікація	<p>ПРК 1. Вільне компетентне спілкування з широким колом фахівців, із громадськістю у галузі професійної діяльності.</p> <p>ПРК 2. Ефективна взаємодія в команді, у професійному колективі.</p> <p>ПРК 3. Педагогічна комунікація у процесі навчання української мови і літератури.</p>
Автономія і відповідальність	<p>ПРА 1. Усвідомлення соціальної значущості майбутньої професії, сформованість мотивації до здійснення професійної діяльності.</p> <p>ПРА 2. Відповідальне ставлення до навчання учнів.</p> <p>ПРА 3. Здатність до навчання упродовж життя і вдосконалення з високим рівнем автономності набутої під час навчання кваліфікації.</p>

У процесі педагогічної практики формуються професійні **вміння та навички** студентів:

- викладати українську мову і літературу, англійську мову з урахуванням сучасних досягнень мово- та літературознавства та критики;
- дотримуватися принципів академічної доброчесності;

- пропонувати учням різні за типологією самобутні в умовах Нової української школи уроки української мови і літератури, англійської мови
- складати фрагменти календарно-тематичного та поурочного планування з української мови і літератури;
- формулювати мету і завдання на кожному уроці української мови і літератури, англійської мови;
- використовувати доцільні методи та методичні прийоми відповідно до вікових та пізнавальних можливостей учнів;
- формувати здатність учнів творчо сприймати прочитане, уміння висловлювати власну думку;
- здійснювати навчання, виховання та розвиток учнів на кожному уроці української мови і літератури, англійської мови;
- використовувати наочність, яка посилює ефективність уроку;
- робити навчальний матеріал доступним і цікавим для учнів;
- вміти перебудовувати свої знання відповідно до мети уроку й конкретної педагогічної ситуації;
- розкривати учням красу художнього слова, його силу й виражальні можливості;
- формувати в учнів правильне розуміння національних цінностей і тим самим сприяти вихованню духовно багатого громадянина України;
- виробляти вміння «читати» словесні образи, бачити художню деталь, сприймати твір у його художній цілісності та єдності.

Специфіка програмних результатів навчання з англійської мови

<p>Знання</p>	<p>ПРЗ 2. Базові уявлення про філософсько-методологічний аналіз сучасного стану освіти в Україні та за кордоном.</p> <p>ПРЗ 3. Базові уявлення про психологічні чинники, які впливають на процес навчання студентів, про структуру педагогічних здібностей та їх формування у студентів.</p> <p>ПРЗ 4. Поглиблені знання сучасного мовознавства, академічної риторики, культури наукової української та англійської мов.</p> <p>ПРЗ 6. Розуміння методів та прийомів навчання/викладання української мови та літератури, англійської мови в закладах освіти.</p>	<p><i>Студент повинен знати на достатньому рівні:</i></p> <ul style="list-style-type: none"> • основні характеристики системи навчання іноземних мов в Україні та основний зміст загальної середньої освіти з навчальної дисципліни «Іноземна мова»; • основні поняття і категорії методики навчання іноземних мов; • кваліфікаційні вимоги до вчителя іноземних мов; • сучасні вимоги до навчально-методичних комплексів з іноземних мов і параметри аналізу таких комплексів; • основи теорії вправ для навчання іноземних мов; • сучасні підходи до формування в учнів англомовної комунікативної компетенції; • інноваційні методичні технології навчання іноземних мов; • основні форми, види і способи контролю і оцінювання рівня сформованості англомовної комунікативної компетентності
----------------------	--	---

	<p>ПРЗ 7. Базові уявлення про сучасні методи і методологію наукових досліджень у галузі філології та методики навчання української мови та літератури, англійської мови.</p> <p>ПРЗ 8. Поглиблені знання іноземної (англійської) мови</p> <p>ПРЗ 10. Знання сучасних методик і технологій, зокрема інформаційно-комунікаційних для успішного, ефективного здійснення професійної діяльності та забезпечення якості наукових досліджень.</p>	<p>та її складників: мовних, мовленнєвих, лінгвосоціокультурної і навчально-стратегічної компетентностей;</p> <ul style="list-style-type: none"> • основні організаційні форми реалізації навчально-виховного процесу з навчання іноземних мов у ЗЗСО; • основи планування навчально-виховного процесу з іноземної мови у ЗЗСО.
<p>Уміння</p>	<p>ПРУ 2. Уміє застосовувати раціональні прийоми пошуку, відбору і використання фахової інформації з різних джерел, у т.ч. цифрових для розв'язання проблем професійної (освітньої та наукової) діяльності.</p> <p>ПРУ 4. Здатний діяти на основі принципів професійної етики, дотримуватися правил академічної доброчесності.</p> <p>ПРУ 5. Володіє сучасними методами та прийомами викладання української мови та літератури, англійської мови в закладах вищої, загальної середньої, додаткової педагогічної освіти.</p> <p>ПРУ 6. Проектує і проводить різні види занять з урахуванням інноваційних технологій, передового педагогічного досвіду та знань про індивідуально-вікові особливості молоді.</p> <p>ПРУ 7. Бере участь в різних формах навчально-педагогічної комунікації (педради, методоб'єднання учителів-філологів або класних керівників, батьківські збори).</p> <p>ПРУ 9. У професійній діяльності керується</p>	<p><i>Студент повинен вміти на достатньому рівні:</i></p> <ul style="list-style-type: none"> • кваліфіковано застосовувати сучасні принципи, методи, прийоми і засоби навчання чотирьох видів мовленнєвої діяльності; • вирішувати завдання морального, культурно-естетичного, трудового виховання учнів засобами іноземної мови з урахуванням особливостей ступеня навчання; • прогнозувати шляхи формування і розвитку інтелектуальної та емоційної сфер особистості учня, його пізнавальних і розумових здібностей у процесі оволодіння іншомовним мовленням; • допомагати учням в оволодінні вміннями вчитися, розширювати свій світогляд, пізнавати себе; • аналізувати свою професійну діяльність і навчальну діяльність учнів, добирати підручники та посібники, прогнозувати труднощі засвоєння учнями мовного / мовленнєвого матеріалу та оволодіння мовленнєвою діяльністю, аналізувати та узагальнювати досвід інших вчителів у галузі навчання іноземних мов, здійснювати експертну оцінку сучасних підручників і навчально-методичних комплексів з іноземних мов; • планувати і творчо конструювати навчально-виховний процес у цілому і процес навчання конкретного матеріалу з урахуванням особливостей ступеня навчання; планувати навчально-комунікативну діяльність учнів на уроці та в

	<p>сучасними принципами толерантності, діалогу і співпраці.</p> <p>ПРУ 10. Уміє будувати і втілювати ефективну стратегію професійного саморозвитку і самовдосконалення.</p>	<p>позакласній роботі, здійснювати у комплексі різні види індивідуалізації навчання іноземних мов;</p> <ul style="list-style-type: none"> • реалізовувати плани (поурочні, серії уроків, позакласних заходів) з урахуванням особливостей ступеня навчання, творчо розв'язувати методичні завдання у процесі навчання і виховання з урахуванням провідних характеристик учнів певного навчального закладу, вносити до планів методично правильні корективи з метою досягнення бажаного результату, виходячи з цілей навчання іноземної мови в конкретному типі навчального закладу. • здійснювати самоаналіз ефективності уроків; • проектувати психологічно безпечне й комфортне освітнє середовище, організовувати співпрацю учнів на уроці; <ul style="list-style-type: none"> • використовувати гуманістичний потенціал іноземної мови для формування духовного світу юного покоління України; • демонструвати обізнаність із елементами теоретичного й експериментального освітнього дослідження та методами їхньої реалізації.
<p>Комунікація</p>	<p>ПРК 1. Вільне компетентне спілкування державною та іноземною мовами з широким колом фахівців, із громадськістю у галузі професійної та/або наукової діяльності.</p> <p>ПРК 2. Ефективна взаємодія в команді, у професійному колективі та з представниками інших професійних груп.</p> <p>ПРК 3. Педагогічна комунікація у процесі навчання/викладання української мови і літератури, англійської мови.</p>	<p>Студент повинен володіти на достатньому рівні:</p> <ul style="list-style-type: none"> • основами професійної культури вчителя англійської мови; • здатністю пов'язувати культуру країн, мова яких вивчається, з рідною культурою; • культурною чутливістю та здатністю ідентифікувати і вживати різні способи спілкування з представниками інших культур; • здатністю забезпечити діалог культур у процесі вивчення іноземної мови та уникати культурних конфліктів, створити умови для міжкультурної комунікації; • уміннями адаптувати свою мовленнєву та немовленнєву поведінку, прийоми навчання і навчальний матеріал до мовного, вікового, психологічного рівнів учнів, та конкретних умов навчання; володіти виразами класного вжитку; перефразовувати складні висловлювання чи текст тощо
<p>Автономія і відповіді</p>	<p>ПРА 1. Усвідомлення соціальної значущості майбутньої професії, сформованість мотивації до</p>	<ul style="list-style-type: none"> • усвідомлювати соціальну значущість майбутньої професії, мати мотивацію до здійснення професійної діяльності; • уміння навчатися впродовж життя і

дальність	здійснення професійної діяльності. ПРА 2. Відповідальне ставлення до навчання студентів/учнів. ПРА 3. Здатність до навчання упродовж життя і вдосконалення з високим рівнем автономності набутої під час навчання кваліфікації.	вдосконалювати з високим рівнем автономності набуту під час навчання кваліфікацію; • відповідально ставитися до забезпечення охорони життя і здоров'я учнів у навчально-виховному процесі та позаурочній діяльності.
------------------	---	---

Основні професійно-методичні вміння з англійської мови

Конструктивно-планувальні вміння:

- 1) складати плани-конспекти окремих уроків та серії уроків за темою; визначати конкретні типи мети, завдання та етапи кожного уроку;
- 2) обирати ефективні прийоми досягнення поставленої мети на кожному етапі уроку;
- 3) визначати типи та послідовність виконання вправ у відповідності до етапів оволодіння мовленнєвими навичками та вміннями, а також з урахуванням труднощів навчального матеріалу й рівнем підготовленості учнів;
- 4) використовувати реальні та проєктувати навчальні мовленнєві ситуації, а також відповідний їм мовленнєвий матеріал для сприймання, засвоєння та творчого застосування в мовленнєвій діяльності мовних явищ, що вивчаються;
- 5) створювати необхідні наочні посібники для проведення уроків;
- 6) складати план позакласної роботи з іноземної мови;
- 7) складати план і сценарій позакласного заходу з іноземної мови.

Комунікативно-навчальні вміння:

- 1) установлювати й підтримувати засобами іноземної мови різноманітні мовленнєві контакти: «вчитель-клас», «вчитель-учень», «учень-учень» тощо;
- 2) адаптувати свій іншомовний мовленнєвий досвід до рівня вимог програми та можливостей і загального розвитку учнів (застосовувати мовні опори, спрощення, здійснювані перехід від однієї форми говоріння до іншої тощо);
- 3) намічати об'єкти контролю мовленнєвої діяльності учнів з урахуванням вимоги досягнення відносно правильного мовлення учнів та визначати рівень сформованості їх мовленнєвих навичок і вмінь; помічати помилки учнів, усвідомлювати їх характер і використовувати комунікативно-мовленнєвий спосіб виправлення (перепитування, зорова, вербальна та схематична наочність, екстралінгвістичні засоби тощо).

Організаційні вміння:

- 1) організувати виконання складеного плану; забезпечувати мовленнєву діяльність учнів згідно з планом уроку;
- 2) раціонально поєднувати колективні (фронтальні, малогрупові, парні) та

індивідуальні форми роботи з урахуванням особливостей кожної з цих форм і ступеня навчання;

3) проводити навчальні ігри з урахуванням вікових особливостей учнів; проводити рольові ігри;

4) методично грамотно використовувати традиційні наочні посібники та застосовувати аудитивні, візуальні та аудіовізуальні технічні засоби навчання;

5) здійснювати різноманітні прийоми активізації мовленнєвої й розумової діяльності учнів залежно від їх вікових особливостей;

6) проводити позакласний захід іноземною мовою за складеним планом і сценарієм.

Розвивально-виховні вміння:

1) реалізовувати загальноосвітній, розвивальний та виховний потенціал мовленнєвого матеріалу уроку;

2) формувати й розвивати на матеріалі іноземної мови інтелектуальну та емоційну сфери особистості учня, його пізнавальні інтереси;

3) вирішувати засобами іноземної мови завдання морального, культурного, естетичного, гуманістичного виховання учнів.

Дослідницькі вміння:

1) вивчати ставлення учнів до предмета і виявляти рівень сформованості мовленнєвих навичок та вмінь учнів;

2) здійснювати методичний аналіз мовного матеріалу з метою прогнозування можливих труднощів його засвоєння учнями та добору оптимальних шляхів попередження помилок;

3) проводити спостереження та аналіз відвіданих уроків з опорою на схему;

4) спостерігати, аналізувати й узагальнювати досвід учителів, студентів-практикантів, проєктуючи ефективні прийоми і форми у практику своєї роботи;

5) вивчати методичну літературу і теоретично осмислювати навчальний процес у формі виступів на методичних семінарах, а також удосконалювати свою роботу, використовуючи описані в літературі нові форми й прийоми роботи.

Зміст педагогічної практики

Перед початком педагогічної практики проводиться настановна конференція за участі керівника відділу практики університету, працівників деканату, завідувачів кафедр, методистів та магістрантів. На конференції оголошуються місця проходження практики, мета та конкретні завдання, обов'язки і права керівників практики і магістрантів-практикантів, порядок проходження практики та підготовки звіту.

У разі переходу регіону в зону з вищим рівнем епідеміологічної небезпеки поширення CoVId- організація практики буде відбуватися відповідно до рішень центральної та місцевої органів влади.

Змістовий компонент виробничої практики включає виконання таких завдань:

- брати участь у проведенні робочої наради з керівництвом ЗЗСО за місцем проходження практики;
- ознайомлення та осмислення календарно-тематичних планів учителя української мови і літератури, англійської мови;
- складання індивідуального плану проходження педагогічної практики;
- відвідання не менше 4 уроків української мови і літератури, уроків англійської мови досвідчених учителів;
- підготувати та подати на розгляд керівнику-методисту розгорнуті конспекти залікових уроків української мови, літератури;
- провести самостійно не менше 6 уроків української мови і 6 уроків української літератури; 5 уроків англійської мови;
- відвідувати і взяти участь в обговоренні уроків, проведених магістрантами;
- продовжувати паралельно з виконанням програми практики працювати над магістерським дослідженням, здійснивши експериментальну частину роботи на базі ЗЗСО;
- підготувати звітну документацію про практику.

Організація виробничої педагогічної практики

Практика відбувається у 3 етапи: початковий, основний і заключний.

На **початковому** етапі педагогічної практики, який триває п'ять днів, студент-практикант здійснює таку діяльність.

1. Бере участь у настановній конференції в університеті та у школі. В **УМОВАХ КАРАНТИНУ** заходи проводяться онлайн.

2. Знайомиться з режимом роботи у школі, з класом, вивчає навчальний план, журнал, розклад уроків та ін.

3. Визначає тематику й форми проведення виховних заходів.

4. Складає індивідуальний план роботи, подає його на підпис методистові.

5. Відвідує й аналізує уроки вчителів, позакласні заходи, що проводяться вчителями української мови, української літератури, англійської мови, класними керівниками, студентами-практикантами.

6. Складає тематичний план серії уроків.

Консультації з керівником практики можуть здійснюватись засобами онлайн зв'язку.

На **основному** етапі практики студент здійснює таку діяльність.

1. За допомогою вчителя та методиста планує та проводить не менше 3 уроків на тиждень. Практиканта допускають до проведення уроків тільки за наявності повного конспекту уроку, підписаного вчителем або методистом.

2. За вказівками вчителя розробляє й виготовляє допоміжні засоби навчання.

3. Відвідує й аналізує уроки: не менше 6 уроків, що проводять вчителі української мови, української літератури, англійської мови та студенти-практиканти згідно з розкладом відвідувань і взаємовідвідувань.

4. За допомогою вчителя та методиста готує і проводить не менш одного позакласного заходу української мови, української літератури, англійської мови.

5. Відвідує й аналізує позакласні заходи, здійснювані української мови, української літератури, англійської мови, які проводять вчителі, класні керівники та практиканти (не менше двох заходів) .

6. Бере участь в методичних семінарах і виступає на них із доповідями.

На **заключному** етапі педагогічної практики, який триває три дні, студент виконує таку роботу.

1. Готує звітні матеріали з педагогічної практики.

2. Вчасно здає стандартно оформлену звітну документацію для перевірки та оцінювання.

3. Бере участь у підсумкових заходах із педагогічної практики.

Форми та методи контролю педагогічної практики

Бази педагогічної практики визначають керівник практики, відповідальний методист кафедри за узгодженням з наукова-методичною комісією факультету.

У процесі проходження практики застосовуються **такі форми її організації:**

- конференція (настановна та підсумкова за результатами проходження практики),
- самостійна робота студентів,
- консультації викладачів-методистів,
- поточні консультації,
- «круглі столи», вебінари,
- екскурсії,
- відвідування уроків досвідчених учителів та обговорення відвіданих занять;
- відвідування уроків студентів та обговорення відвіданих занять,
- участь у педагогічних нарадах учителів, обговорення предметних заходів тощо.

Контроль за роботою магістрантів здійснюють методисти, завідувач кафедри, деканат, керівник відділу практики університету.

Різні форми контролю за практикою здійснюються під час відвідування занять магістрантів, при обговоренні проведених занять відповідно до узгодженого індивідуального плану магістранта.

Основні методи викладання, які може застосовувати практикант: словесні (пояснення, бесіда, проблемне навчання, дискусія, мозковий штурм, експресопитування, тести тощо), наочні (демонстрування, спостереження,

експеримент), практичні (тренінги, кейси, проекти), методи інтерактивного та інформаційно-комунікаційного, у т. ч. змішаного, оф- та онлайн-навчання, побудованих на різних платформах, технічних та програмних засобах

Орієнтовний план проведення настановної конференції:

1. Виступ керівника практики про зміст, цілі та завдання педагогічної практики студентів-магістрантів у ЗЗСО.
2. Виступи методистів кафедр української мови і літератури, практики англійської мови.
3. Ознайомлення студентів та викладачів із проектом наказу ректора про розподіл студентів на практику.
4. Виступи студентів-магістрантів про очікувані результати практики.

Обов'язки магістранта під час практики:

- ознайомитися з програмою проходження педагогічної практики, сумлінно її виконувати;
- взяти участь у настановній конференції;
- скласти та погодити з керівником індивідуальний план педпрактики;
- вивчити навчально-методичне забезпечення та матеріальну базу загальноосвітнього закладу та кафедри;
- підтримувати тісний контакт із керівником педпрактики, завідувачем кафедри, іншими методистами;
- ознайомитися з документацією вчителя;
- виконувати обов'язки класного керівника;
- дотримуватися правил внутрішнього розпорядку ЗЗСО загалом;
- здійснювати профорієнтаційну роботу в контексті орієнтації учнів на професію педагога-словесника; залучити студентів молодших курсів до навчання за ОР Магістр;
- вивчити і творчо використати перспективний досвід провідних учителів закладу;
- викладати українську мову і літературу, англійську мову з урахуванням сучасних досягнень мово-, літературознавства та методики;
- пропонувати учням різні за типологією, самобутні уроки української мови і літератури, англійської мови;
- застосовувати елементи нових технологій у навчанні української мови і літератури, англійської мови;
- складати фрагменти календарно-тематичного та поурочного планування з української мови і літератури, англійської мови;
- використовувати доцільні методи та методичні прийоми відповідно до вікових та пізнавальних можливостей учнів;
- формувати здатність учнів творчо сприймати прочитане, вміння

висловлювати власну думку;

- використовувати вміло наочність, яка посилює ефективність уроку;
- вміти перебудувати свої знання відповідно до мети уроку й конкретної педагогічної ситуації;
- виробляти в учнів інтерес до рідної мови та літератури як національної скарбниці, плекати національні почуття, формувати національну свідомість;

Практика проводиться з відривом від занять, тому студенти повинні систематично працювати (не менше 6 годин) упродовж терміну практики в ЗЗСО, дотримуючись прийнятих правил внутрішнього розкладу закладу.

Методичне керівництво практикою та **контроль** навчально-виховної діяльності студентів-практикантів здійснюють керівник практики, методисти з фаху.

Керівник практики:

- визначає бази практики, домовляється з адміністрацією бази спільно з відділом практики; здійснює контроль виробничої педагогічної практики засобами онлайн зв'язку;
- забезпечує розподіл методистів і студентів; організує інструктивні збори методистів, керівників та студентів факультету в перший день педагогічної практики;
- дистанційно надає допомогу студентам при складанні ними індивідуальних планів роботи онлайн / дистанційно допомагають старості групи скласти протягом першого тижня педагогічної практики загальні розклади уроків, позакласних заходів, взаємовідвідувань студентами уроків практикантів, а також позакласних заходів, днів самостійної роботи студентів онлайн;
- проводить бесіди з вчителями, ознайомлюється з документацією, яку ведуть студенти;
- вибірково відвідує (дистанційно) та аналізує уроки та позакласні заходи студентів;
- дистанційно надає студентам консультації з планування серій уроків і укладання планів- конспектів окремих уроків, підготовки наочних посібників й сучасних засобів;
- проводить бесіди з методистами про стан практики, вживає заходів щодо його удосконалення;
- організує обмін досвідом проведення педагогічної практики між методистами;
- аналізує звіти методистів із фаху і документацію студентів;

- виставляє підсумкову оцінку за педагогічну практику в атестаційний лист, залікові книжки та відомість;
- складає звіт про результати педагогічної практики і подає його до відділу практики університету;
- у співпраці з керівником педагогічної практики університету організує проведення підсумкових заходів із педагогічної практики, підсумкової конференції тощо.

Методисти з фаху:

- проводять у перший день педагогічної практики організаційне заняття з групою студентів в університеті або школі;
- здійснюють у школі попередній вибір класів, груп, учителів іноземної мови та класних керівників, вирішують інші організаційні питання;
- організують бесіди з директором, завучем, завідувачем кафедри іноземної мови або завідувачем методичним об'єднанням школи й учителями зі студентами-практикантами;
- ознайомлюють практикантів із групами й класами, організація пасивної практики;
- затверджують індивідуальні плани роботи студентів-практикантів;
- допомагають практикантам у складанні загального розкладу уроків, позакласних заходів, взаємовідвідувань, методичних семінарів; подання складеного розкладу відповідальному методистові;
- організують відвідування та аналізу студентами уроків учителів, студентів або методиста; організацію відвідування та аналізу студентами позакласного заходу;
- консультують практикантів із планування серій уроків, складання планів-конспектів окремих уроків, підготовки наочних посібників і технічних засобів, проведення позакласних заходів;
- відвідують уроки практикантів та аналізують їх;
- навчають студентів аналізувати урок практиканта, на якому були присутні інші студенти-практиканти;
- відвідують й оцінюють позакласний захід;
- організують групові методичні семінари;
- перевіряють документацію, яку подали студенти, виставляють в атестаційний лист оцінку з фаху;
- подають керівнику практикою звіт про результати педагогічної практики в групі, а також індивідуальні плани, звіти й атестаційні листи студентів.

Документація практиканта

Магістрант повинен вести таку документацію:

- індивідуальний план педпрактики;
- конспекти уроків;
- конспект позакласного заходу;
- план роботи класного керівника;

Магістрант складає індивідуальний план за такими розділами:

навчальна робота, що охоплює проведення 6 залікових уроків української мови, 6 уроків української літератури, 5 залікових уроків англійської мови;

методична робота, що передбачає виконання індивідуальних завдань, участь у роботі методичної ради ЗЗСО, методичних об'єднань, методичних семінарів, творчих та проблемних груп, відвідування занять інших магістрантів та кращих вчителів школи, обговорення відвіданих занять тощо;

науково-дослідницька робота, що передбачає проведення експериментальної роботи за темою магістерського дослідження, а також участь у наукових заходах кафедр;

організаційно-виховна робота, що зобов'язує проведення профорієнтаційної роботи в школі.

Індивідуальний план погоджується та затверджується методистом, керівником практики.

Магістрант отримує рекомендації щодо ведення щоденника педагогічної практики. Щоденник – це щоденні записи про зміст проведеної роботи в навчальному закладі, її аналіз та результати.

У **щоденнику** фіксуються:

- загальні відомості про базу проходження магістерської педагогічної практики, тобто відомості про навчальний заклад;
- розклад уроків у ЗЗСО;
- індивідуальний план практиканта, календарний план і графік відвідування з метою вивчення й аналізу методики роботи вчителя та проведення пробних і залікових уроків;
- відомості про загальну підготовку до проходження педагогічної практики (самостійна робота магістранта, консультації викладачів, інструктажі, схеми-алгоритми розумових операцій);
- підготовка до першого уроку (консультації методиста, викладача, труднощі та способи їх подолання, самоаналіз щодо стану готовності до проведення заняття, враження від проведеного заняття, критичний самоаналіз та самооцінка виконаної роботи);
- аналіз відвіданих уроків української мови і літератури, англійської мови;
- результати спостережень та аналіз виховної роботи навчального закладу;
- відомості про можливу участь у роботі методичної комісії кафедри, методичної ради факультету;

- результати спостережень за окремими учнями та класом із метою складання психолого-педагогічної характеристики;
- перелік завдань, зроблених за особистою ініціативою, виконання індивідуальних завдань тощо;
- висновки, рекомендації та зауваження щодо організації та проведення педагогічної практики.

На підставі індивідуального плану та записів щоденника магістрант-практикант складає звіт про проходження педагогічної практики.

Звітна документація та підбиття підсумків практики

Про підсумки практики студенти звітуються на звітній конференції, яку проводять керівник відділу практики, керівник практики, завідувачі кафедр за участі магістрантів, методистів, членів кафедр, представників деканату і ректорату.

Присутність та виступи практикантів і методистів на підсумковій конференції є обов'язковими. На конференції оголошуються оцінки за педагогічну практику магістрантів у формі диференційованого заліку.

Магістерська практика оцінюється у 100 балів.

- Практикант упродовж 3 днів після закінчення практики подає методисту звітні матеріали з педагогічної практики:
- індивідуальний план з відмітками методиста про вчасність та якість виконання запланованого;
- атестаційний лист із оцінками та підписами посадових осіб.
- звіт про роботу;
- графік відвідувань і взаємовідвідувань з відмітками вчителів про відвідання уроків, що проводять вчителі української мови, української літератури, англійської мови та студенти-практиканти згідно з розкладом відвідувань (вимоги щодо кількості уроків уточнює керівник практики);
- 1 розгорнутий аналіз уроку іноземної мови, проведеного вчителем;
- 1 розгорнутий аналіз уроку української мови, 1 розгорнутий аналіз уроку української і літератури, проведеного вчителем;
- конспекти залікових уроків з української мови, української літератури.
- стандартно оформлені плани-конспекти всіх проведених уроків з англійської мови (мінімум 6 уроків);
- конспект проведеного позакласного мовно-літературного заходу профорієнтаційного спрямування з української мови, української літератури;
- методичну розробку виховного заходу іноземною мовою;

- характеристику, підписану вчителем української мови, учителем української літератури, учителем англійської мови, класним керівником, директором ЗЗСО (на одному аркуші з двох боків). Характеристика має містити штамп навчального закладу та печатку.

Захист проводиться у формі співбесіди.

Під час захисту студент повинен:

- продемонструвати навички роботи зі шкільними програмами;
- обґрунтувати вибір тем для залікових занять;
- обґрунтувати вибір типів занять та їх структуру, шляхи реалізації освітньо-виховної мети;
- продемонструвати вміння оцінювати навчальні досягнення учнів;
- критично аналізувати досягнення у своїй професійній діяльності та визнати прорахунки і шляхи їх вирішення, внести пропозиції щодо організації та проведення педагогічної практики.

Оцінювання педагогічної практики

Робота практикантів оцінюється методистами з фаху за 100-бальною системою відповідно до кредитно-трансферної системи організації освітнього процесу в університеті.

При виставленні загальної оцінки за педагогічну практику враховуються оцінки за проведені заняття, організованість та сумлінність, дисципліну та педагогічні якості практиканта, виготовлення навчально-методичного забезпечення, використання засобів навчання.

За бажанням студента можуть додаватися бали за участь у роботі науково-практичних конференцій, методичних семінарів.

При оцінюванні практики враховуються:

- знання програмового матеріалу з української мови і літератури, англійської мови, методики їх навчання;
- якість проведення уроків та їх оцінки;
- оцінка за проведений мовно-літературний захід;
- рівень трудової дисципліни; рівень дотримання принципів академічної доброчесності;
- рівень проведення заходів профорієнтаційного спрямування;
- оцінка за ведення звітної документації.

Критерії оцінювання виробничої педагогічної практики

Оцінка «відмінно» (90 – 100 балів, А) ставиться за сумлінне виконання програми проходження педагогічної практики з української мови і літератури, англійської мови студентам, які:

- одержали інструктаж на настановній конференції;

- вчасно прибули до виробничої бази практики;
- сумлінно виконували обов'язки; дотримувалися принципів академічної доброчесності;
- робочий день студентів-практикантів у навчальному закладі тривав у межах 6 годин;
- проводили уроки на високому науково-методичному рівні;
- більшість занять оцінені на «відмінно»;
- продемонстрували вміння працювати з мовним та літературознавчим матеріалом;
- апробували раціональні форми роботи на уроках;
- застосовували ефективні методи і прийоми роботи на уроках;
- у першій половині практики у присутності одного з методистів провели заліковий захід із фаху на високому організаційному та методичному рівні;
- відвідали та обговорили виховні заходи інших студентів-практикантів;
- займалися взаємовідвідуванням навчальних занять студентів-співкурсників із наступним їх аналізом;
- вивчили учнівський колектив;
- ознайомилися з досвідом роботи вчителів-словесників ЗЗСО;
- якісно підготували та вчасно подали на перевірку звітну документацію з педпрактики;
- на високому методичному рівні провели профорієнтаційну роботу.

Оцінка «добре» (82 – 89 балів, В) ставиться за виконання програми проходження педагогічної практики студентам, які:

- сумлінно виконували обов'язки студентів-практикантів;
- одержали інструктаж на настановній конференції;
- вчасно прибули до виробничої бази практики; дотримувалися принципів академічної доброчесності;
- робочий день студента-практиканта в навчальному закладі тривав близько 6 годин;
- проводили уроки та заняття у ЗЗСО на достатньому науково-методичному рівні;
- більшість уроків оцінені вчителями та методистами на «добре»;
- намагалися апробувати раціональні форми роботи на уроках української мови і літератури, англійської мови;
- застосовували ефективні методи і прийоми роботи на уроках української мови і літератури, англійської мови;
- у присутності одного з методистів провели заліковий мовно-літературний захід профорієнтаційного спрямування у ЗЗСО;
- відвідали та обговорили виховні заходи інших студентів-практикантів;
- займалися взаємовідвідуванням навчальних занять студентів-співкурсників із наступним їхнім аналізом;
- вивчили учнівський колектив;
- ознайомилися з досвідом роботи кращих учителів-словесників навчального закладу;

- на належному методичному рівні провели профорієнтаційну роботу в ЗЗСО.

Оцінка «добре» (74 – 81 бал, С) ставиться за виконання програми проходження педагогічної практики студентам, які:

- належно виконували обов'язки практикантів;
- одержали інструктаж на настановній конференції;
- вчасно прибули до виробничої бази практики; дотримувалися принципів академічної доброчесності;
- робочий день практиканта в навчальному закладі тривав близько 6 годин;
- проводили уроки та заняття у ЗЗСО на достатньому науково-методичному рівні;
- більшість уроків оцінені вчителями та методистами на «добре»;
- намагалися апробувати раціональні форми роботи на уроках української мови і літератури, англійської мови;
- застосовували різноманітні методи і прийоми роботи на уроках української мови і літератури, англійської мови;
- у присутності одного з методистів провели у ЗЗСО заліковий мовно-літературний захід профорієнтаційного спрямування;
- відвідали виховні заходи інших студентів-практикантів;
- займалися взаємовідвідуванням навчальних занять студентів-співкурсників із наступним їхнім аналізом;
- вивчили учнівський колектив;
- провели профорієнтаційну роботу в ЗЗСО;
- мали незначні зауваження щодо якісного оформлення та подання на перевірку звітної документації з педпрактики.

Оцінка «задовільно» (64 – 73 бали, Д) ставиться за виконання програми проходження педагогічної практики студентам, які:

- виконували обов'язки практикантів із зауваженнями;
- присутність у навчальному закладі була епізодичною;
- проводили уроки на низькому науково-методичному рівні;
- більшість занять оцінені вчителями та методистами на «задовільно»;
- продемонстрували слабкі вміння працювати з мовознавчим матеріалом та текстом художнього твору;
- епізодично використовували різноманітні форми роботи на уроках мови та літератури;
- провели заліковий позакласний захід із української мови та літератури на низькому організаційному рівні;
- ігнорували взаємовідвідування;
- недостатньо вивчили учнівський колектив;
- могли бути відсутніми на настановній та підсумковій конференціях;
- продемонстрували низький рівень сформованості професійно-педагогічних умінь;
- мають суттєві зауваження щодо якісного оформлення та подання на перевірку звітної документації з педпрактики.

Оцінка «задовільно» (60 – 63 бали, E) ставиться за виконання програми проходження педагогічної практики студентам, які:

- виконували обов'язки практикантів із зауваженнями;
- присутність у навчальному закладі була епізодичною (у дні проведення уроків);
- проводили уроки на низькому науково-методичному рівні;
- більшість занять оцінені вчителями та методистами на «задовільно»;
- продемонстрували низький рівень умінь працювати з мовознавчим матеріалом та текстом художнього твору;
- епізодично використовували різноманітні форми роботи на уроках мови та літератури;
- провели заліковий позакласний захід із української мови та літератури на низькому організаційному та методичному рівні;
- ігнорували взаємовідвідування;
- недостатньо вивчили учнівський колектив;
- були відсутніми на настановній та підсумковій конференціях;
- продемонстрували низький рівень сформованості професійно-педагогічних умінь;
- мають суттєві зауваження щодо якісного оформлення та подання на перевірку звітної документації з педпрактики.

Педагогічна практика **оцінюється «незадовільно» (35 – 59 балів, FX)**, якщо студент-практикант не виконав програми педагогічної практики. При отриманні незадовільної оцінки за практику студент зобов'язаний пройти її повторно у визначений відповідальним методистом і вільний від занять в університеті час.

Специфіка оцінювання практики з англійської мови

Формами контролю навчально-виховної діяльності студентів-практикантів є такі:

- індивідуальне відвідування методистом уроків та позакласних заходів, які проводить студент-практикант;
- групове відвідування методистом та студентами-практикантами уроків та позакласних заходів, які проводить студент-практикант;
- поточна перевірка документації, планів-конспектів уроків і наочних засобів, підготовлених студентом-практикантом;
- перевірка виконання індивідуальних і групових методичних завдань;
- перевірка методистом звітної документації студента-практиканта.

Індивідуальні та групові завдання спрямовані на розвиток у студентів під час практики вмій та навичок самостійного розв'язання виробничих завдань. Виконання одного або кількох індивідуальних завдань активізує діяльність студентів, розширює їхній світогляд, підвищує ініціативу й робить проходження практики більш конкретним і цілеспрямованим.

Практиканти отримують індивідуальні або групові завдання від методиста з фаху. Завдання мають бути 1) вузько спрямовані на розвиток певних вмінь / навичок на конкретному етапі навчання у школі певного типу, 2) практичними та комунікативно спрямованими за характером. Наприклад:

- комунікативні прийоми ознайомлення учнів з пасивним граматичним матеріалом у 6 класі загальноосвітньої школи;
- підсистема умовно-комунікативних вправ для формування граматичних навичок говоріння на середньому ступені навчання;
- формування граматичних навичок на старшому ступені з урахуванням індивідуального типу навчання учнів;
- різні способи організації й презентації граматичного матеріалу в підручниках з іноземної мови (старший ступінь навчання).

Матеріали, отримані студентом під час виконання індивідуального завдання, використовуються при написанні наукових і науково-практичних робіт методичного характеру.

Групові завдання забезпечують розвиток у практикантів умінь співпраці, а в деяких випадках також умінь публічної презентації результатів проведеного дослідження. Групові завдання можуть мати таку форму: підготувати підгрупу до круглого столу щодо результатів практики, дослідити ефективність використання комунікативних технологій при навчанні певного матеріалу, дослідити проблему інтересу до навчання іноземної мови та шляхів його підвищення, оформити стінгазету тощо.

Критерії оцінювання професійно-методичної компетентності студентів з англійської мови

Методист педагогічної практики з англійської мови керується такими критеріями оцінки уроків практикантів.

Оцінка **"ВІДМІННО"** ставиться, якщо студент самостійно, грамотно в методичному і мовному аспектах спланував урок, намітив реальні цілі, конкретні етапи уроку та методичні прийоми досягнення поставлених цілей на кожному з них з урахуванням ступеню навчання, рівня мовленнєвої підготовки учнів, і в результаті реалізації запланованих ним навчальних дій досягнута мета уроку. При цьому:

- 1) повністю реалізовано виховний, освітній та розвивальний потенціал уроку;
- 2) методичні прийоми відповідають умовам навчання та поставленим цілям;
- 3) правильно встановлено послідовність вправ і співвідношення тренувальних і мовленнєвих вправ;
- 4) практикант дає чіткі і методично грамотні установки на виконання мовленнєвих дій;
- 5) правильно розподіляє час на мовлення учнів і вчителя;

6) студент веде урок іноземною мовою (раціонально користуючись рідною за необхідністю), практично не робить помилок, помічає помилки учнів і володіє мовленнєвими способами їх виправлення;

7) практикант використовує різні способи активізації всіх учнів на уроці з урахуванням їх вікових особливостей і здійснює індивідуальний підхід до учнів;

8) раціонально поєднує фронтальні, групові та індивідуальні форми роботи з урахуванням особливостей кожної з них та ступеню навчання;

9) студент правильно намічає об'єкти контролю та критерії їх оцінювання, використовує різноманітні прийоми контролю, в тому числі тестування;

10) студент уміє викликати інтерес учнів до мовленнєвих дій, що виконуються на уроці;

11) грамотно використовує нетехнічні та технічні засоби навчання, як наявні, так і самостійно виготовлені;

12) епізодично користується конспектом і в ході уроку може скоригувати свою діяльність.

Оцінка **"ДОБРЕ"** ставиться, якщо студент самостійно, грамотно в методичному і мовному аспектах спланував урок, намітив реальні цілі, конкретні етапи уроку та методичні прийоми для досягнення поставлених цілей на кожному з них з урахуванням ступеню навчання, рівня мовленнєвої підготовки учнів, і в результаті реалізації запланованих ним навчальних дій мета уроку досягнута в цілому, але план виконаний неповністю. При цьому:

1) не до кінця реалізовано виховний, освітній та розвиваючий потенціал уроку;

2) методичні прийоми раціональні, відповідають поставленим цілям та умовам навчання;

3) в основному правильно встановлено послідовність вправ і співвідношення тренувальних і мовленнєвих вправ;

4) практикант дає чіткі і методично грамотні установки на виконання мовленнєвих дій;

5) встановлює і підтримує засобами іноземної мови різноманітні мовленнєві контакти, проте не завжди правильно розподіляє час мовлення учнів і вчителя;

6) студент веде урок іноземною мовою (раціонально користуючись рідною за необхідністю), іноді робить несуттєві мовні помилки, які сам виправляє, а також виправляє більшість помилок учнів;

7) практикант володіє різними способами активізації всіх учнів на уроці, але не завжди здійснює індивідуальний підхід до них;

8) раціонально поєднує фронтальні, групові та індивідуальні форми роботи з урахуванням особливостей кожної з них та ступеню навчання;

9) студент правильно намічає об'єкти контролю та критерії їх оцінювання, використовує різні прийоми контролю, в тому числі й тестування;

10) студент уміє викликати інтерес учнів до більшості видів роботи, що проводяться на уроці;

11) використовує наявні і самостійно виготовлені посібники, але методика їх використання не завжди раціональна;

12) епізодично користується конспектом протягом уроку і в деяких випадках може скоригувати свою заплановану діяльність.

Оцінка **"ЗАДОВІЛЬНО"** ставиться, якщо студент в основному самостійно та грамотно в методичному і мовному аспектах спланував урок, намітив цілі, етапи, методичні прийоми для досягнення поставлених цілей на кожному з них, але без урахування ступеня навчання і рівня мовленнєвої підготовки учнів, і в результаті виконання запланованих ним навчальних дій мета уроку досягнута неповністю. При цьому:

1) недостатньо реалізовано виховний, освітній та розвивальний потенціал уроку;

2) методичні прийоми не завжди раціональні, не відповідають меті;

3) мають місце порушення послідовності вправ і співвідношення тренувальних і мовленнєвих вправ;

4) студент недостатньо чітко дає установки на виконання учнями мовленнєвих дій;

5) значно порушується розподіл часу на мовлення учнів і вчителя;

6) студент часто переходить на рідну мову протягом уроку, робить мовні помилки і не помічає в багатьох випадках помилок учнів;

7) недостатньо володіє способами активізації учнів на уроці, не здійснює індивідуальний підхід до них;

9) нераціонально використовує фронтальні, групові та індивідуальні форми роботи;

10) студент неправильно намічає об'єкти контролю і критерії їх оцінювання, використовує одноманітні прийоми контролю;

11) уміє викликати інтерес до деяких видів роботи на уроці;

12) студент мало і не завжди раціонально використовує наочні посібники, не виготовляє їх сам;

13) студент постійно користується конспектом і не може скоригувати свою діяльність у ході уроку.

Шкала оцінювання: національна та ЄКТС

Сума балів за всі види навчальної діяльності	Оцінка ECTS	Оцінка за національною шкалою для екзамену, диференційованого заліку, курсової роботи, практики
90 – 100	A	відмінно
82-89	B	добре
74-81	C	
64-73	D	
60-63	E	задовільно
35-59	FX	незадовільно з можливістю повторного складання
0-34	F	незадовільно з обов'язковим повторним проведенням практики

Рекомендовані джерела інформації

1. Професійний стандарт вчителя за професіями «Вчитель початкових класів закладу загальної середньої освіти», «Вчитель закладу загальної середньої освіти». URL: https://nus.org.ua/wp-content/uploads/2020/12/Nakaz_2736.pdf
2. Закон України «Про освіту» URL: <http://mon.gov.ua/activity/education/zagalna-serednya/normativno-pravovabaza1.html>
3. Закон України «Про загальну середню освіту» URL: <http://mon.gov.ua/activity/education/zagalna-serednya/normativno-pravovabaza1.html>
4. Указ Президента України «Про заходи щодо забезпечення пріоритетного розвитку освіти в Україні» URL: <http://mon.gov.ua/activity/education/zagalna-serednya/normativno-pravova-baza1.html>
5. Указ Президента України «Про Національну доктрину розвитку освіти» URL: <http://mon.gov.ua/activity/education/zagalna-serednya/normativno-pravova-baza1.html>
- 6.

Для педагогічної практики з української мови і літератури

Основні:

Видатні особистості з українського мовознавства. Хрестоматія / за заг. ред. Марини Навальної ; укл. : Тетяна Левченко, Тетяна Чубань. Переяслав-Хмельницький : «Видавництво КСВ», 2016. 172 с.

Груба Т. Теорія і практика формування мовної особистості учнів старшої школи на уроках української мови (профільний рівень): монографія. Київ. 2018.

Горошкіна О.М., Попова Л.О., Нікітіна А.В. Теорія і практика навчання української мови в старших класах. Х.: Основа, 2012. 171 с.

Загальноєвропейські Рекомендації з мовної освіти: вивчення, викладання, оцінювання/ наук. ред. укр. видання д-ра пед. наук, проф. С.Ю. Ніколаєва. К. : Ленвіт, 2003. 273 с.

Копусь О.А. Теоретичні засади формування фахової лінгводидактичної компетентності майбутніх магістрів філологів у вищому навчальному закладі. 2012. 429 с.

Мацько Л.І., Семенов О. М. та ін. Українська мова: 10–11 класи. Програма для профільного навчання учнів ЗНЗ. Філологічний напрям, профіль – українська філологія. – К., -2017.– 82 с.

Мацько Л.І., Семенов О.М., Голуб Н.Б. Мова наша – українська: навчально-метод посібник для вчителя/ За ред. Л.І. Мацько. К.: Богданова А.М., 2011. 512с.

Методика навчання української мови в середніх освітніх закладах/За ред. М.І.Пентиліук. К. : Ленвіт, 2005. С. 349-350.

Методика навчання української мови у вищих навчальних закладах та середніх освітніх закладах. Кредитно-модульний курс: навч.-метод. посібник/ За ред. О.І. Потапенка. К.: Міленіум, 2006. 332 с.

Остапенко Н.М. Теорія і практика формування лінгводидактичних компетентностей у студентів філологічних факультетів ВНЗ. Черкаси: видавець Чабаненко Ю., 2008. 330 с.

Остапенко Н., Симоненко Т., Руденко В. Технологія сучасного уроку рідної мови: навч. посіб. К. : ВЦ «Академія», 2016. 248 с.

Пентилюк М.І. Актуальні проблеми сучасної лінгводидактики : збірник статей. К.: Ленвіт, 2011. 256 с.

Потапенко О.І., Кожуховська Л.П., Товкайло Т.І., Чубань Т.В. Лінгводидактика (курс лекцій): навчальний посібник для студентів філологічних спеціальностей вищих навчальних закладів. К.: Міленіум, 2005. 402 с.

Практикум із методики навчання української мови в загальноосвітніх закладах: модульний курс : Посібник для студентів пед. університетів та інститутів/ Кол. авторів за ред. М.І. Пентилюк. К.: Ленвіт, 2011. 366 с.

Семенов О. Українська лінгводидактика: навч. посіб. Суми: Видавництво СумДПУ ім. А.С.Макаренка, 2018. 224 с.

Симоненко Т.В. Теорія і практика формування професійної мовнокомунікативної компетенції студентів філологічних факультетів: Монографія. Черкаси: Вид. Вовчок О. Ю., 2006. 328с.

Словник-довідник з української лінгводидактики: навч. посіб./ Кол. авторів за ред. М. І. Пентилюк. К.: Ленвіт, 2015. 320 с.

Шелехова Г.Т., Голуб Н.Б., Бондаренко Н.В., Новосьолова В.І., Федорчук Т.М., Косянчук С.В. Навчання української мови в старшій школі на академічному рівні: посіб. для вчителя. К. : Педагогічна думка, 2012. 208с.

Додаткові джерела:

Баган М. Мовні змагання: Кросворди, сценарії лінгвіст. ігор та конкурсів з української мови. К. : Редакції загальнопедагогічних газет, 2003. – 112с.

Горошкіна О., Кузьмішина О., Мордовцева Н., Нікітіна А. та ін Формування мовної особистості учня. Луганськ: СПД Рєзніков В.С., 2009. 304с.

Готуємося до уроку української мови: метод посіб для вчителя/ За ред. О.М.Семенов. Суми: СумДПУ, 2012. 260 с.

Іванова Т., Іванов В. Медіакомпетентність та медіаграмотність як основні компетентності сучасного педагога. Інформаційне суспільство, 2015. № 20. С.96-99.

Кучерук О. Перспективні технології навчання в шкільному курсі української мови: навч. посібник для студ. вищ. навч. Закладів. Житомир: Видавництво ЖДУ ім. І. Франка, 2007. 182 с.

Мацько Л.І. Аспекти мовної особистості у перспекції педагогічного дискурсу. Дивослово. 2006. № 7 (592). липень. С. 2-4.

Медіаосвіта (медіаграмотність) (для слухачів курсів ОІППО): навчальна програма/ За ред. К. Левківського, В. Іванова, В. Даниленка, О. Волошенюк, В.Мороз. Київ, 2011. 97с.

Медіаосвіта. Основи медіаграмотності: навчально-методичний посібник для курсу «Основи медіа грамотності»./ Укл. С. О. Троян, А. В. Ткачук. Умань: ПП Жовтий О.О. 2012.

Медіапсихологія: на перетині інформаційного та освітнього просторів: монографія/ Ред Л. А. Найдьонової, Н.І.Череповської. Київ: Міленіум. 2014.

Найдьонова Л.А. Кібер-булінг підлітків (віртуальний терор) як новітній феномен інформаційної доби: теоретико-методичні засади подолання і профілактики. Практична психологія та соціальна робота, 2010. №8. С. 10–18.

Найдьонова Л.А. Оновлення Концепції медіаосвіти: навіщо було потрібне і які зміни внесені. Відновлено з: https://ms.detector.media/mediaprosvita/mediaosvita/onovlennya_kontseptsii_mediaosviti_navischo_bulo_potribne_i_yaki_zmini_vneseni/

Найдьонова Л. А. Психологічні механізми медіаосвіти дітей різного віку. Особистість у єдиному освітньому просторі: збірник наукових тез, Запоріжжя, 2012. С. 135–139.

Найдьонова Л. А. Психологічні мішені інформаційної війни у XXI столітті. Відновлено з: <https://www.psyh.kiev.ua>.

Програми курсів за вибором і факультативів з української мови. 8-11 класи/ За заг. ред. К.В. Таранік-Ткачук. К.: Грамота, 2012. 272 с.

Селіванова С.О. Сучасна лінгвістика: термінологічна енциклопедія. С.О. Селіванова. Полтава: Довкілля. 2006. 716 с.

Симоненко Т. Теорія і практика формування професійної мовнокомунікативної компетенції студентів філологічних факультетів: монографія. Черкаси: Вид-во Вовчок О. Ю., 2006. 328с.

Струганець Л. Культура мови: Словник термінів. Тернопіль: Навч. книга. Богдан, 2000. 178 с.

Українська мова. Програма для загальноосвітніх навчальних закладів з українською мовою навчання. 10-11-й клас. Рівень стандарту (затверджена наказом МОН України від 23.10.2017 № 1407). Дивослово. 2018. №7-8. С. 2-15.

Наукові, науково-методичні праці викладача, який забезпечує практику

1. Семенов О., Базиль Л., Дятленко Т. Фахова практика вчителя-словесника. Луганськ: Вид-во «Ноулідж», 2011. 496 с.

2. Семенов О. Електронні освітні ресурси в лінгвометодичній підготовці педагога-дослідника. Педагогічні науки: теорія, історія, інноваційні технології. 2016. № 10. С. 123-134.

3. Семенов О. М. Культура наукової української мови: навч. посібник. К.: ВЦ «Академія», 2010. 216 с.

4. Семенов О. Лінгвоперсонологія: навч. посіб. Суми: Вид-во СумДПУ імені А. С. Макаренка, 2016. 192 с.

5. Семенов О. Мовнокомунікативна особистість учителя й учня у художньо-педагогічному дискурсі. Суми: Вид-во СумДПУ імені А.С.Макаренка, 2017. 180 с.

6. Семенов О. Підготовка майбутніх учителів-словесників до позакласної діяльності з патріотичного виховання: лінгвоаксіологічний контекст. Педагогічні науки: теорія, історія, інноваційні технології. 2017. № 6. С. 142-152.

7. Семенов О. Підготовка майбутніх учителів до гурткової роботи з риторичної майстерності (на матеріалі творчої спадщини Олександра Захаренка). Педагогічні науки: теорія, історія, інноваційні технології : науковий журнал/МОН України, Сумський держ. пед. ун-т ім. А. С. Макаренка; [редкол.: А. А. Сбруєва, О. Є. Антонова, Дж. Бішоп та ін.]. Суми : СумДПУ імені А.С. Макаренка, 2017. № 1 (65). С. 163–174.

8. Семенов О.М. Професійна підготовка майбутніх учителів української мови і літератури: монографія. Суми: ВВП «Мрія-1» ТОВ, 2005. 404 с.

9. Семенов О. Сучасний урок у вимірі я-концепції професіонала. Теоретичні питання культури, освіти та виховання : зб. наук. пр./ Київ. нац. лінгв. ун-т. Київ: Вид. центр КНЛУ. 2016. Вип. 54.

10. Семенов О. Українська культуромовна особистість учителя (шляхи її формування в системі професійної підготовки): монографія/ За ред. Л.І.Мацько. К.: Педагогічна думка, 2007. 272 с.

11. Семенов О. Українська мовна освіта майбутніх фахівців в об'єктиві законодавства та лінгводидактики. Культуромовна особистість фахівця у ХХІ столітті: збірник матеріалів міжнародної науково-практичної інтернет-конференції (м. Суми, 7 грудня 2017 року)/ за ред. О. М. Семенов. Суми: видавництво СумДПУ ім. А. С. Макаренка, 2017. Випуск 1. С. 9-18.

12. Семенов О. Українська мова. 10 клас. Змістова лінія «Громадянська відповідальність»: навч.-метод. посіб. Суми: Вид-во СумДПУ імені А. С.Макаренка, 2019. 340 с.

13. Семенов О. Художньо-педагогічний нарратив як засіб формування культури педагогічного спілкування. Вісник Житомирського державного університету імені Івана Франка : науковий журнал. итомир : Вид-во Євенок О.О. – 2017. – Вип. 2 (88). – С. 243–248.

14. Семенов О. Цифрові нарративи в методичній підготовці майбутніх учителів української мови і літератури. Професіоналізм педагога: теоретичні й методичні аспекти. Слов'янськ: ДВНЗ «Донбаський державний педагогічний університет», 2017. Вип. 5, Ч. 2. С. 46–48.

15. Семенов О., Земка О. Формування дослідницьких умінь у майбутніх учителів-словесників: теорія і практика: монографія. Суми : Ніко, 2014. 286 с.

16. Семенов О., Ячменик М.М. Мовно-методична підготовка майбутнього вчителя-словесника до використання засобів медіаосвіти: монографія. Суми : Видавництво СумДПУ імені А. С. Макаренка, 2019. 211 с.

Інформаційні ресурси:

1. Закон «Про загальну середню освіту».
URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/651-14>

2. Концепція впровадження медіаосвіти в Україні (нова редакція) від 21 квітня 2016 р. № 1-2/7-110 URL: http://osvita.mediasapiens.ua/mediaprosvita/mediaosvita/kontseptsiya_vprovadzheniya_mediaosviti_v_ukraini_nova_redaktsiya/

3. Концепція «Нова українська школа» 2016 р. URL: <http://osvita.ua/doc/files/news/520/52062/new-school.pdf>
4. Навчальні програми для 10-11 класів. Українська мова. URL: <https://mon.gov.ua/ua/osvita/zagalna-serednya-osvita/navchalni-programi/navchalni-programi-dlya-10-11-klasiv>
5. На урок. Освітній проєкт. URL: <https://www.facebook.com/naurok.com.ua/>
6. Нова українська школа. URL: <https://www.facebook.com/nus.org.ua/>
7. Нова українська школа: концептуальні засади реформування середньої школи URL: <http://mon.gov.ua/konczepczyia.pdf>
8. Онлайн-курс з Іриною Гондюл «Практики щасливих Вчителів». URL: <https://www.facebook.com/groups/335412124059792/>

Для педагогічної практики з англійської мови

Основні:

1. Методика навчання ІМ і культур: теорія і практика: підручник для студ. класичних, педагогічних і лінгвістичних університетів /Бігич О.Б., Бориско Н.Ф., Борецька Г.Е. та ін. / за загальн. ред. С.Ю.Ніколаєвої. – К.: Ленвіт, 2013. – 590 с.
2. Ніколаєва С.Ю. Основи сучасної методики викладання іноземних мов (схеми і таблиці): навч. посібник. – К.: Ленвіт, 2008. – 285 с.
3. Практикум з методики викладання іноземних мов у загальноосвітніх навчальних закладах: навч. посібник / Бігич О.Б. та ін. / за ред. С.Ю.Ніколаєвої. – К.: Ленвіт, 2016. – 402 с.
4. Педагогічна практика з методики викладання іноземних мов: посібник Бігич О.Б. та ін.; під кер. С.Ю.Ніколаєвої та В.В.Черниш. – К.: Ленвіт, 2003. – 250 с.
5. Сучасні технології навчання іноземних мов і культур у загальноосвітніх і вищих навчальних закладах: колективна монографія / С.Ю.Ніколаєва, Г.Е.Борецька, Н.В.Майер, О.М.Устименко, В.В.Черниш та ін. – К.: Ленвіт, 2015. – 444 с.
6. Шукин А.Н. Лингводидактический энциклопедический словарь. – М.: АСТ: Астрель: Хранитель, 2008. – 746 с.
7. Brown H. Douglas. Teaching by Principles: An Interactive Approach to Language Pedagogy. 6th ed. – Pearson ESL, 2007. – 491 p.
8. Harmer J. How to Teach English: An introduction to the practice of English language teaching. – Harlow: Addison Wesley Longman Limited, 1998. – 198 p.

Додаткові:

1. Бігич О.Б. Методична освіта майбутнього вчителя іноземної мови початкової школи: Монографія. – К.: Вид. центр КНЛУ, 2004. – 278 с. – Бібліогр. с. 254-278.

2. Бігич О.Б. Теорія і практика формування методичної компетенції вчителя іноземної мови початкової школи: навч. посібник / О.Б.Бігич. – К.: Ленвіт, 2006. – 200 с.
3. Бориско Н.Ф. Сам себе методист, или советы изучающему иностранные языки: пособие / Н.Ф.Бориско. – К.: Изд. фирма ИНКОС, 2001. – 267 с.
4. Загальноєвропейські рекомендації з мовної освіти: вивчення, викладання, оцінювання / науковий ред. С.Ю.Ніколаєва. – К.: Ленвіт, 2003. – 273 с.
5. Зеня Л.Я. Теоретико-методичні засади підготовки майбутніх учителів до навчання іноземних мов учнів профільної школи: моногр. / Л.Я. Зеня. – Горлівка: Вид-во ГДПШМ, 2011. – 436 с.
6. Карпова В.М., Красуля А.В. Історія розвитку методики навчання іноземних мов з XV по XX століття: навчально-метод. посібник. – Суми: СДП, 1999. – 156 с.
7. Квасова О.Г. Основи тестування іншомовних навичок і вмій: [навч. посібник]. – К.: Ленвіт, 2009. – 119 с.
8. Контрольні завдання з методики викладання іноземних мов у середніх навчальних закладах: посібник / Бігич О.Б., Бражник Н.О., Гринюк Г.А. та ін. / під кер. С.Ю.Ніколаєвої та М.І.Солов'я. – К., Ленвіт, 2002. – 386 с.
9. Коробова Ю.В. Методичні рекомендації щодо організації навчання мовленнєвої адаптації майбутніх учителів англійської мови : для викладачів та студентів факультетів іноземних мов педагогічних інститутів та університетів / Ю.В. Коробова. – Суми: СумДПУ імені А.С.Макаренка, 2016. – 59 с.
10. Коробова Ю.В. Мистецтво бути вчителем [навч. – метод. посібник для студ. факульт. іноз. мов] (англ. мовою) / Коробова Ю.В., Козлова В.В. – Суми: СумДПУ ім. А.С.Макаренка, 2008. – 132 с.
11. Методика навчання іноземних мов у середніх навчальних закладах: підручник / Бігич О.Б. та ін. / під кер. С.Ю.Ніколаєвої. – К.: Ленвіт, 2000. – 319 с.
12. Методика формування міжкультурної англомовної комунікативної компетенції: курс лекцій (схеми та таблиці) / [Бігич О.Б., Бориско Н.Ф., Борецька Г.Е. та ін.]; під кер. С.Ю.Ніколаєвої. – К.: Ленвіт, 2011. – 344 с.
13. Морська Л. І. Англійська мова (10-й рік навчання, профільний рівень) (English (Year 10): підручник для 10 класу закладів загальної середньої освіти. – Тернопіль: Астон, 2018. — 280 с.
14. Морська Л.І. Англійська мова (9-й рік навчання) (English Year 9): підручник для 9 класу загальноосвітніх навчальних закладів . – Тернопіль: Астон, 2017. – 280 с.
15. Навчальна програма «Іноземні мови» для загальноосвітніх та спеціалізованих навчальних закладів 1-4 класи. – Режим доступу: <https://mon.gov.ua/storage/app/media/zagalna%20serednya/programy-1-4-klas/inozemna-mova-poyasnyvalna-znz-snz-1-4-klas-belyaeva-xarchenko-finalna-zv.pdf>
16. Навчальні програми з іноземних мов для загальноосвітніх навчальних закладів і спеціалізованих шкіл із поглибленим вивченням іноземних мов 5 – 9

класи. – Режим доступу: <https://mon.gov.ua/storage/app/media/zagalna%20serednya/programy-5-9-klas/programi-inozemni-movi-5-9-12.06.2017.pdf>

17. Навчальні програми з іноземних мов для загальноосвітніх навчальних закладів і спеціалізованих шкіл із поглибленим вивченням іноземних мов 10 – 11 класи. – Режим доступу: <https://mon.gov.ua/storage/app/media/zagalna%20serednya/programy-10-11-klas/2018-2019/inozemni-movi-10-11-19.09.2017.pdf>

18. Николаева С.Ю. Индивидуализация обучения иностранным языкам: монография / С.Ю. Николаева. – К.: «Выща школа», 1987. – 139 с.

19. Ніколаєва С.Ю. Практикум з методики тестування англійської мови / С.Ю.Ніколаєва. – К.: 1996. – 311 с.

20. Панова Л. С. Методика навчання іноземних мов у загальноосвітніх навчальних закладах: підручник / [Панова Л. С., Андрійко І. Ф., Тезікова С. В. та ін.]. – К.: Вид.центр «Академія», 2010. – 327 с. - https://library.udpu.edu.ua/library_files/427509.pdf

21. Паршикова О.О. Формування основ міжкультурної комунікативної компетентності в учнів початкової школи в процесі навчання німецької мови / О.О.Паршикова // Іноземні мови. – 2018. – № 1. – С. 3-8.

22. Пассов Е.И. Коммуникативный метод обучения иноязычному говорению: пособие для учителей иностр. яз. / Е.И.Пассов. – М.: Просвещение, 1985. – 208 с.

23. Подосиннікова Г.І. Методична характеристика інтерактивного навчання іноземних мов // Педагогічний процес: теорія і практика. – 2012. – Вип. 3. – С. 196-208.

24. Пометун О., Пироженко Л. Сучасний урок. Інтерактивні технології навчання: науково-методичний посібник. – К.: Вид-во Ф.С.К., 2004. – 192 с.

25. Роман С.В. Методика навчання англійської мови у початковій школі: навч.посібник. – К.: Ленвіт, 2005. – 208 с.

26. Соловова Е. Н. Методика обучения иностранным языкам: продвинутый курс: пособие для студентов пед. вузов и учителей / Е.Н.Соловова. – 2-е изд. – М.: АСТ: Астрель, 2010. – 272 с.

27. Тарнопольський О. Б. Гейміфікація в навчанні іноземних мов у вищій школі / О. Б. Тарнопольський, С. П. Кожушко, М. Р. Кабанова // Іноземні мови. – 2018. – №3. – С. 15-22. – Режим доступу: <http://nbuv.gov.ua/UJRN>

28. Brown H. Douglas. Principles of Language Learning and Teaching. 5th Edition. – Pearson Education, 2006. – 410 p.

29. Common European Framework of References for Language Learning, Teaching, Assessment. – Cambridge: Cambridge University Press, 2003. – 260 p.

30. Harmer J. The Practice of English Language Teaching. – Harlow: Longman, Pearson Education Limited, 2001. – 371 p.

31. Krashen S.D. Principles and Practice in Second Language Acquisition. – Hemel Hempstead: Prentice-Hall Int., 2004. – 202 p.

32. Richards J.C., Rogers T.S. Approaches and Methods in Language Teaching. – Cambridge University Press, 1991. – 170 p.

Інформаційні ресурси

<http://www.mon.gov.ua/ua/activity/education/56> – сайт Міністерства освіти та науки України: дошкільна та середня освіта

<http://osvita.ua/doc/files/news/87/8793/im.pdf> – навчальні програми для середніх навчальних закладів з предмету «Іноземна мова»

<http://www.coe.int> – офіційний сайт Ради Європи (див.: Common European Framework of Reference for Languages)

<http://www.twirpx.com/file/612403/> – Загальноєвропейські рекомендації з мовної освіти

<https://mon.gov.ua/ua/osvita/zagalna-serednya-osvita/navchalni-programi> – сайт МОН України

<http://methods.knlu.kiev.ua> – сайт кафедри методики Київського національного лінгвістичного університету

<http://www.britishcouncil.org.ua> – сайт Британської Ради в Україні

www.goethe.de/ins/ua/kie/ukindex.htm – сайт Гете Інститут в Україні

<http://www.eun.org> – європейська шкільна мережа

<http://fl.knlu.edu.ua> – сайт журналу «Іноземні мови» (Вид-во КНЛУ)

<http://visnyk-pedagogy.knlu.edu.ua/> – сайт журналу «Вісник КНЛУ. Серія «Педагогіка та психологія» (Вид-во КНЛУ)

Додатки

Додаток 1

Зразок оформлення титульної сторінки звітної документації про виробничу педагогічної практику

Міністерство освіти і науки України

Факультет іноземної та слов'янської філології

Сумський державний педагогічний університет імені А. С. Макаренка

Кафедра української мови і літератури

Звіт

про проходження виробничої (педагогічної) практики

магістранта .....

факультету іноземної та слов'янської філології

Сумського державного педагогічного університету імені А.С. Макаренка

за період з ..... до .....

Суми – 2021

**Звіт
про проходження виробничої (педагогічної) практики**

в закладі загальної середньої освіти .....

магістранта .....

... групи .... курсу факультету іноземної та слов'янської філології

за період з ..... до .....

П.І.Б. _____

проходив педагогічну практику в .....

з _____ до _____.

За період практики проведено:

_____ уроків української мови,
 _____ уроків української літератури,
 _____ уроків англійської мови,
 _____ мовно-літературних заходів,
 _____ інших видів занять;

відвідано:

_____ уроків учителів,
 _____ уроків магістрантів.

№ п/п	Дата	Вид заняття	Тема заняття	Відгук про заняття

Надалі в довільній формі викласти свої враження і пропозиції щодо педагогічної практики

Дата _____

Підпис студента-практиканта

Підпис викладача-методиста

Орієнтовна схема атестаційного листа

Атестаційний лист студента-практиканта 6 курсу факультету іноземної та слов'янської філології _____
 про результати проходження педагогічної практики в ЗЗСО

із		до		202_р.	
№ з/п	Зміст роботи	Макс. кіл-ть балів	Бали	Відповідальна особа	Підпис
1. Навчальна робота (55 балів)	Планування та аналіз уроків української мови	15		Методист із української мови	
	Планування та аналіз уроків української літератури	15		Методист із української літератури	
	Планування та аналіз уроків англійської мови	15		Методист із англійської мови	
	Організація і проведення позакласного заходу з української мови та літератури	5		Методисти з української мови та літератури	
	Організація і проведення позакласної роботи з англійської мови	5		Методист із англійської мови	
2. Методична та організаційна робота (15 балів)	Підготовка та проведення уроків української мови. Трудова дисципліна.	5		Учитель української мови	
	Підготовка та проведення уроків української літератури. Трудова дисципліна.	5		Учитель української літератури	
	Підготовка та проведення уроків англійської мови. Трудова дисципліна.	5		Учитель англійської мови	
3. Виховна, профорієнтаційна робота (25 балів)	Проведення профорієнтаційних заходів із української мови і літератури	5		Методисти з української мови та літератури	
	Виконання завдань у лабораторіях та ресурсних центрах	10		Методисти з фаху	
	Проведення профорієнтаційних заходів з англійської мови	5		Методист із англійської мови	
	Проведення виховних заходів, виконання обов'язків класного керівника	5		Класний керівник	
4. Підсумки практики (5 балів)	Оформлення документації	3		Керівник практики	
	Участь у роботі підсумкової конференції	2		Керівник практики	

Підсумкова оцінка (кількість балів за 100-бальною шкалою, ЄКТС, за національною шкалою) _____

Керівник практики

Підпис

Прізвище, ім'я, по батьков

для студентів з.ф.н.

Орієнтовна схема атестаційного листа

Атестаційний лист студента-практиканта **6 курсу** факультету іноземної та слов'янської філології _____

про результати проходження педагогічної практики в ЗЗСО _____

із _____ до _____ 202_ р.

№ з/п	Зміст роботи	Макс. кіл-ть балів	Бали	Відповідальна особа	Підпис
1. Навчальна робота (70 балів)	Планування та аналіз уроків української мови	20		Методист із української мови	
	Планування та аналіз уроків української літератури	20		Методист із української літератури	
	Планування та аналіз уроків англійської мови	20		Методист із англійської мови	
	Організація і проведення позакласного заходу з української мови та літ-ри	5		Методисти з української мови та літератури	
	Організація і проведення позакласної роботи з англійської мови	5		Методист із англійської мови	
2. Методична та організаційна робота (15 балів)	Підготовка та проведення уроків української мови. Трудова дисципліна.	5		Учитель української мови	
	Підготовка та проведення уроків української літератури. Трудова дисципліна.	5		Учитель української літератури	
	Підготовка та проведення уроків англійської мови. Трудова дисципліна.	5		Учитель англійської мови	
3. Виховна, профорієнтаційна робота (10 балів)	Проведення профорієнтаційних заходів із української мови і літератури	5		Методисти з української мови та літератури	
	Проведення виховних заходів, виконання обов'язків класного керівника	5		Класний керівник	
4. Підсумки практики (5 балів)	Оформлення документації	3		Керівник практики	
	Участь у роботі підсумкової конференції	2		Керівник практики	

Підсумкова оцінка (кількість балів за 100-бальною шкалою, ЄКТС, за національною шкалою)

_____ Керівник практики

_____ Підпис

_____ Прізвище, ім'я, по батькові

Зразок характеристики студента-практиканта

Штaмп навчального закладу

ХАРАКТЕРИСТИКА

студентки-практикантки

6 курсу факультету іноземної та слов'янської філології

Сумського державного педагогічного університету

імені А. С. Макаренка

Коваленко Яни Вікторівни

Студентка-практикантка Коваленко Яна Вікторівна проходила педагогічну практику в навчально-виховному комплексі, гімназії №7 міста Суми в 10-А класі з 11 листопада по 08 грудня 2020 р. За цей час нею було проведено 5 уроків української мови, 5 уроків української літератури, 4 уроки англійської мови, виховні заходи. Коваленко Я.В. виконувала обов'язки вчителя української мови та літератури, класного керівника, педагога-наставника.

Студентка-практикантка показала глибокі знання теоретичного матеріалу, володіє належною методикою викладання української мови та літератури, вміло використовує наочність та інноваційні технології під час вивчення нового матеріалу. Особливо вдало були проведені уроки вивчення життя та творчості письменників, літературного краєзнавства, позакласного читання. На належному рівні проведені уроки: «Звертання непоширені і поширені. Розділові знаки при звертаннях», «Контрольний твір-опис пам'яток історії й культури на основі особистих спостережень і вражень у художньому стилі», «Проблема волі людини та можливостей її здобуття в повісті Михайла Коцюбинського «Дорогою ціною».

Коваленко Яна Вікторівна володіє раціональними методами і прийомами роботи на уроці мови та літератури, використовує нетрадиційні форми роботи з учнями (евристична бесіда, урок-диспут). На уроках до роботи залучалися учні всього класу, що засвідчило вміння студента працювати з колективом, готовність до виконання обов'язків учителя і класного керівника, професійну компетентність.

Студентка-практикантка дбала про культуру мовлення школярів, розвиток умінь спілкуватися в колективі, постійно вдосконалювала навички учнів аналізувати текст художнього твору, вміння з теорії літератури, вчила «бачити» художні деталі в поезії, розвивала навички аналізувати ліричні вірші. Уроки

урізноманітнювалися різними видами роботи: літературна дискусія, евристична бесіда, проблемна ситуація. Особлива увага зверталася на розвиток усного і писемного зв'язного мовлення учнів.

На належному методичному рівні студенткою проведені виховні заходи: КВК, виховна година. Позакласний захід – мовно-літературний вечір до Міжнародного дня рідної мови – був організований та проведений на належному методичному рівні, що засвідчує вміння студентки Коваленко Я.В. виконувати позакласну роботу з предмета.

Для поповнення кабінету української мови та літератури методичним матеріалом студенткою було оформлено стенд «Письменники рідного краю» та навчальний матеріал «Неокласики в оцінці критиків» (папка).

Студентка провела ряд профорієнтаційних заходів: екскурсію до педагогічного університету, екскурсію до музею університету, інформаційну бесіду про спеціальності та напрями підготовки студентів у СумДПУ імені А.С.Макаренка.

Коваленко Я.В. – чуйна, добра, лагідна, уважна, культурна, володіє педагогічним тактом, сумлінно виконувала правила внутрішнього розпорядку школи.

Педпрактику студентки рекомендуємо оцінити високим балом.

Директор НВК, гімназії № 7	<i>(печатка, підпис)</i>	П.І.Б.
Учитель української мови	<i>(підпис)</i>	П.І.Б.
Учитель української літератури	<i>(підпис)</i>	П.І.Б.
Учитель англійської мови	<i>(підпис)</i>	П.І.Б.
Класний керівник	<i>(підпис)</i>	П.І.Б.

Орієнтовний зміст звіту

1. Характеристика матеріальної бази місця проходження практики.
2. Кількість відвіданих занять, уроків, їх аналіз. Загальні враження.
3. Кількість відвіданих позааудиторних, позашкільних заходів, їх аналіз.
4. Кількість проведених виховних заходів, їх аналіз.
5. Основне враження від проведених занять і заходів. Які ефективні методи і прийоми були використані?
6. Які типи занять були використані під час педагогічної практики? Які з них проходили більш вдало?
7. Як упроваджувалися педагогічні ситуації, дискусійні й проблемні завдання в навчальний процес?
8. Який рівень науковості занять? Які завдання магістранта-практиканта Ви змогли повністю реалізувати, а які – ні. Укажіть причини.
9. Які засоби стимулювання мотивації та інтересу студентів під час магістерської практики Ви використовували?
10. Який Ваш рівень професійної підготовки? Як Ви формували в собі конкурентоспроможність? Як Ви урізноманітнювали форми роботи?
11. Чи створювали Ви ситуацію успіху на уроках? Якщо так, то яка з форм здобуття знань створює стабільну ситуацію успіху?
12. Які Ви виробили критерії ефективності проведення уроків?
13. Які показники якості уроків є найголовнішими?
14. Як Ви оцінюєте власне застосування способів активізації пізнавальної діяльності учнів (доцільність/недоцільність їх використання)?
15. Як Ви оцінюєте власну емоційність викладу матеріалу, свою культуру мовлення, власне вміння створити належний комфорт на заняттях?
16. Які види та форми організації контролю знань, умінь і навичок Ви використовували?
17. Як самооцінюєте проведені позакласні заходи?
18. Як Ви стимулювали учнів до участі у виховній та профорієнтаційній роботі?
19. Як Ви зацікавлювали учнів до творчого пошуку?
20. Чи знайшли Ви найбільш ефективні технології мовно-літературної самоосвіти?
21. Проаналізуйте допущені під час практики прорахунки та помилки.
22. Зробіть аналіз, синтез, порівняння, зіставлення початку й кінця педагогічної практики.
23. Чи виконали Ви програму педпрактики? Визначте якість її виконання.
24. Яка Ваша професійна компетенція? Зробіть висновок про роль педагогічної практики у професійному становленні магістрантів.

**Інструменти, обладнання та програмне забезпечення,
використання яких передбачає програма педагогічної практики**

Обладнанням є:

навчальні програми обов'язкових та вибіркових дисциплін, навчально-методичні посібники;

презентації, розроблені студентами тексти лекцій та практичних занять для подальшої апробації під час педагогічної практики;

робочі програми навчальних дисциплін, які читаються на кафедрі;

індивідуальний план викладача кафедри української мови і літератури;

нормативно-правова база: Положення про освітній процес у СумДПУ імені А. С. Макаренка; Положення про внутрішній моніторинг якості освітньої діяльності, Положення про організацію освітнього процесу у СумДПУ імені А. С. Макаренка; Положення про проведення практики студентів СумДПУ імені А. С. Макаренка; Положення про кваліфікаційну роботу у СумДПУ імені А. С. Макаренка; Положення про курсову роботу у СумДПУ імені А. С. Макаренка; Положення про порядок оцінювання знань студентів у Європейській кредитно-трансферній системі (ЄКТС) організації освітнього процесу; Кодекс академічної доброчесності СумДПУ імені А.С. Макаренка (2019), Положення про комісію з питань етики та академічної доброчесності СумДПУ імені А.С. Макаренка (2019), Порядок організації поточного, семестрового контролю та підсумкової атестації здобувачів вищої освіти із використанням дистанційних технологій у СумДПУ імені А.С. Макаренка (2020 р.), Положення про апеляцію результатів навчання здобувачів вищої освіти СумДПУ імені А.С. Макаренка (2020 р.), Положення про порядок визнання результатів навчання у неформальній та/або інформальній освіті (2020 р.), Положення про комісію із забезпечення якості вищої освіти (2020 р.), Положення про систему внутрішнього забезпечення якості освітньої діяльності та якості вищої освіти (2020 р.), Положення про вільний вибір навчальних дисциплін здобувачами вищої освіти СумДПУ імені А.С. Макаренка (2020 р.);

комп'ютерні, мультимедійні та технічні засоби навчання, необхідні в освітньому процесі для формування досвіду набуття здатності використання інструментів обладнання, необхідних у процесі навчання української мови, української літератури, англійської мови в закладах загальної середньої освіти у процесі педагогічної практики.

Матеріали для педагогічної практики з англійської мови

ПРАВА ТА ОБОВ'ЯЗКИ СТУДЕНТА-ПРАКТИКАНТА

1. Студент-практикант зобов'язаний сформулювати в учнів накреслені у Програмі навички та вміння щодо володіння іноземною мовою.
2. Практикант проводить свою діяльність згідно з вимогами Статуту школи, правилами внутрішнього розпорядку, виконує розпорядження адміністрації школи, вчителів та керівників педпрактики.
3. Студент-практикант має право вносити пропозиції щодо вдосконалення навчально-виховного процесу, організації педпрактики, брати участь у конференціях та нарадах.
4. Студент-практикант має право одержувати консультації вчителя та методиста з усіх питань проведення педагогічної практики.
5. Студент-практикант має право користуватися бібліотекою школи, навчальними кабінетами, навчальними посібниками.
6. Один із студентів-практикантів призначається старостою групи з педпрактики.
7. Упродовж педагогічної практики студент працює в школі не менше п'яти днів на тиждень; один день самостійної роботи на тиждень закріплюється за студентом на весь період педпрактики, це відбивається у розкладі роботи студентської групи.
8. Дозвіл на проходження педпрактики за місцем проживання або роботи студент одержує у ректора університету.
9. Студент, який не виконав програму практики без поважних причин і отримав незадовільну оцінку, відраховується з університету.
10. Студенту, який не виконав програму практики з поважних причин (хвороба, перебування на стажуванні за кордоном), вона переноситься на період проходження практики студентами факультету заочного та вечірнього навчання без відриву від занять в університеті.
11. Студент, який одержав на екзамені "незадовільно" з практики усного та писемного мовлення і методики, до практики не допускається.
12. Студент, який має академічну заборгованість з інших дисциплін за попередній семестр, до проходження практики допускається та ліквідує академічну заборгованість у вільний від навчального навантаження у школі час.

СХЕМА оформлення звіту з педагогічної практики.

ЗВІТ З ПЕДАГОГІЧНОЇ ПРАКТИКИ

Студента-практиканта _____
Курс _____, група _____ факультету іноземної та словянської філології
Сумського державного педагогічного університету імені А.С.Макаренка
Місце проходження педагогічної практики:
школа _____, клас _____
Керівники з фаху:
англійська мова _____

1. Кількісні результати педагогічної практики: кількість відвіданих та проведених а) уроків, б) виховних заходів, в) позакласних заходів.

2. Характеристика ходу початкового етапу педагогічної практики: (участь у настановній конференції та бесіда з методистом; що зі сказаного допомогло під час практики; що ще б ви хотіли почути на конференції).

3. Аналіз проведеної навчально-виховної роботи з іноземної мови: (відвідування уроків учителів, загальна коротка характеристика спрямованості та результативності уроків; аналіз проведення уроків в закріплених групах та під час замін; ваші стратегія та тактика досягнення всіх типів цілей навчання, відповідні труднощі; аналіз наявних / використаних підручників та посібників).

4. Аналіз проведеної позакласної роботи з іноземної мови: (тема проведеного позакласного заходу іноземною мовою; стислий аналіз відвіданих позакласних заходів іноземною мовою).

5. Аналіз проведеної науково-дослідної роботи (тема науково-дослідної роботи; перелік вивченої літератури; опис проведених спостережень / експериментів за темою дослідження; назва виступу на методичному семінарі, аналіз ходу семінару; аналіз власної теоретичної та практичної підготовленості до підготовки семінарів і наукової роботи взагалі).

7. Загальна характеристика педагогічної практики (оцінка результативності практики в аспекті формування професійних умінь і мотивації, зауваження та побажання щодо організації практики).

Дата

Підпис студента-практиканта

_____
Методист від кафедри практики
англійської мови
« ____ » _____ року

ІНДИВІДУАЛЬНИЙ ПЛАН РОБОТИ

студента-практиканта ____ курсу _____ групи
факультету іноземної та слов'янської філології
Сумського державного педагогічного університету імені А.С.Макаренка

_____
(ПІБ)

на період проходження
виробничої педагогічної практики
з виконання обов'язків учителя англійської мови
та помічника класного керівника
з « ____ » _____ по « ____ » _____ 20__ р.

1. Загальні відомості

1. Місце проходження педагогічної практики: м. _____,
середня загальноосвітня школа ____ ступенів № ____ /
гімназія _____
2. Учитель англійської мови _____
3. Навчально-виховна робота проводиться в _____ класі.
4. Виховна робота проводиться в _____ класі.

2. Заплановані кількісні результати педагогічної практики

- а) запланована кількість відвіданих уроків англійської мови, проведених учителем – _____,
- б) запланована кількість відвіданих уроків англійської мови, проведених практикантами _____,
- в) запланована кількість проведених уроків англійської мови – _____,
- г) запланована кількість проведених позакласних заходів з англійської мови – _____,
- д) запланована кількість відвіданих позакласних заходів – _____.

3. Початковий етап педагогічної практики

№ п/п	Зміст роботи	Термін виконання	Виконання
1.	Участь у настановній конференції, у груповій роботі з методистом та керівником педпрактики від кафедри педагогіки, психології.		
2.	Знайомство зі школою: завучем, заступником директора з виховної роботи, вчителями школи.		
3.	Ознайомлення з планом роботи вчителя англійської мови, конспектами його уроків.		
4.	Знайомство з учнями класу		
5.	Знайомство з учнями класу		

4. Навчально-виховна робота з іноземної мови

№ п/п	Зміст роботи	Термін виконання	Виконання
1.	Складання тематичного плану уроків англійської мови на період педпрактики.		
2.	Відвідування уроків учителів англійської мови: а) зі складанням «фотографії» уроку та проведенням		

	його поглибленого методичного аналізу (вказати ПІБ вчителя, кількість відвіданих уроків): _____ _____ б) з проведенням загального / поелементного методичного аналізу уроку (вказати ПІБ вчителя, тип аналізу, кількість відвіданих уроків):		
3.	Відвідування уроків студентів-практикантів: а) із складанням «фотографії» уроку та проведенням його поглибленого методичного аналізу (вказати ПІБ студента та кількість відвіданих уроків): _____ б) з проведенням загального / поелементного методичного аналізу уроку (вказати ПІБ студента, тип аналізу):		
4.	Проведення уроків англійської мови (вказати номер, тему, дату):		
5.	Проведення позакласного заходу з іноземної мови за темою: _____		
6.	Відвідування та аналіз позакласних заходів з іноземної мови, які проводять студенти-практиканти (ПІБ, тема): _____ _____		

5. Науково-дослідна та методична робота

№ п/п	Зміст роботи	Термін виконання	Виконання
1.	1. Взяти участь у роботі науково-методичних семінарів (доповідач, тема): 2. Взяти участь у групових консультаціях із методистом з фази (заплановані дати): _____ _____ 3. Підготувати методичні матеріали з теми / проблеми (визначає методист / завуч / учитель): _____ 4. Організувати проведення методичного дослідження з використанням методу (підкреслити): анкетування, тестування, бесіда, пробне навчання, розвідувальний експеримент, за темою: _____ _____		

6. Завершальний етап практики

№ п/п	Зміст роботи	Термін виконання	Виконання
1.	Взяти участь у груповій зустрічі з методистом із фаху для рефлексії та аналізу практики.		
2.	Підготувати звітну документацію.		
3.	Подати звітні документи керівникам педагогічної практики.		
4.	Підготувати колаж / настінну газету за підсумками роботи групи студентів-практикантів.		
5.	Взяти участь у груповій зустрічі з методистом з фаху за результатами (оцінками) практики.		
6.	Взяти участь у підсумковій конференції з педагогічної практики		

Дата

Підпис студента-практиканта

7. Внесення змін до індивідуального плану

Погоджено

Підпис методиста від кафедри
практики англійської мови

Висновок керівника про виконання індивідуального плану (*підкреслити*):
індивідуальний план виконано повністю / частково / не виконано

Дата

Підпис методиста від кафедри
практики англійської мови

Звіт
про результати виробничої педагогічної практики
з виконання обов'язків учителя англійської мови
та помічника класного керівника

з «___» _____ по «___» _____ 20_р.

студента _____
 _____ групи факультету іноземної та слов'янської філології
 Сумського державного педагогічного університету імені А. С. Макаренка
 Методист від кафедри практики англійської мови _____
 Школа / гімназія _____ м. Суми / _____
 Учитель англійської мови _____

1. Кількісні результати педагогічної практики:

№	Зміст роботи	Заплановано	Виконано
1.	Кількість відвіданих уроків англійської мови, проведених вчителем		
2.	Кількість відвіданих уроків англійської мови, проведених практикантами		
3.	Кількість проведених уроків англійської мови		
4.	Кількість проведених позакласних заходів з англійської мови		
5.	Кількість відвіданих позакласних заходів з англійської мови		

2. Початковий етап педагогічної практики

№	Зміст роботи	Термін виконання	Відмітка про виконання
1.	Взяв участь у настановній конференції та груповій бесіді з методистом		
2.	Познайомився з керівництвом школи та вчителями		
3.	Ознайомився з планом роботи вчителя англійської мови, підручником та іншими методичними матеріалами		
4.	Познайомився з учнями		

3. Навчально-виховна робота з англійської мови

№	Зміст роботи	Термін виконання	Відмітка про виконання
1.	Склав тематичний план уроків англійської мови на період педагогічної практики		
2.	Відвідав уроки вчителів англ. мови (у кількості _____) із складанням «фотографії» уроку та проведенням його метод. аналізу (загального / поглибленого / поелементного – <i>необхідне підкреслити</i>): _____		

3.	Відвідав уроки англійської мови студентів-практикантів (у кількості – _____) із складанням «фотографії» уроку та проведенням його методичного аналізу загального / поглибленого / поелементного – <i>необхідне підкреслити</i>) ПІБ і дата:		
4.	Розробив плани-конспекти уроків та провів за розкладом всі уроки англійської мови (у кількості – _____) в закріплених групах та під час замін (<i>указати дати проведення</i>)		
5.	Виготовив наочні засоби, посібники (<i>указати тип</i>): _____		

4. Проведення позакласної роботи з англійської мови

№	Зміст роботи	Термін виконання	Відмітка про виконання
1.	Відвідав позакласні заходи з англійської мови (у кількості – _____): а) студента-практиканта / вчителя _____ на тему:		
	б) студента-практиканта / вчителя _____ на тему:		
2.	Підготував /провів позакласні заходи з англійської мови (у кількості – _____) на тему: _____ Здійснив (само)аналіз проведеного позакласного заходу		
3.	Провів <i>індивідуально</i> / у співпраці проф. орієнтаційний захід, який презентує університет і факультет учням як потенційним абітурієнтам		

5. Науково-дослідницька робота психолого-педагогічного та методичного напрямку

№	Зміст роботи	Дати виконання	Відмітка про виконання
1.	Психолого-педагогічний напрямок		
	Ознайомився з основними методами педагогічної діагностики (педагогічне спостереження / тестування / анкетування тощо <i>необхідне підкреслити</i>)		
2.	Методичний напрямок		
	а) відвідав уроки, вивчав та узагальнював досвід роботи вчителів англійської мови: _____		

б) взяв участь у групових консультаціях із методистом з фаху (дати): _____		
в) вивчав науково-методичну літературу:		
г) розробляв вправи, допоміжні засоби навчання, фрагменти уроків та цілих уроків у відповідності до досліджуваної проблеми за своїм вибором (<i>вказати тематику</i>): _____		
д) провів методичний аналіз мовного матеріалу підручників з англійської мови, за якими працює закріплена група, з метою виявлення можливих труднощів його засвоєння; є) провів анкетування / опитування вчителів та учнів / зріз рівня володіння учнями мовним або мовленнєвим матеріалом		

6. Завершальний етап практики

№	Зміст роботи	Термін виконання	Відмітка про виконання
1.	Підготував звітні матеріали з педагогічної практики		
2.	Здав звітну документацію методисту від кафедри германської філології для перевірки та оцінювання		
3.	Приймав участь у підготовці групового звіту (презентація, колаж) про результати педагогічної практики на звітній конференції		
4.	Взяв участь у підсумкових заходах з педагогічної практики / підсумковій конференції		
5.	Взяв участь у науково-методичному семінарі / студентській конференції з методичних проблем та доповів про результати своєї науково-дослідної діяльності методичного напрямку		

7. Висновки / примітки / зауваження / пропозиції

На практиці мені сподобалося _____

Я відчуваю задоволення від того, як / що _____

З'ясувалося, що я маю досить добру методичну підготовку щодо _____

Під час планування і підготовки до уроків у мене виникли труднощі щодо _____

Мені було складно _____

Було б корисним для підготовки до практики, якщо б:

а) у курсі методики _____

б) на настановчій конференції _____

в) методист з фаху _____

8. Перелік поданих звітних матеріалів з педагогічної практики з англійської мови, що підтверджують повноту виконання індивідуального плану під час проходження педагогічної практики.

1. Характеристика з місця проходження практики із «мокрою» печаткою та штампом школи за підписами: директора / завуча, учителя іноземної мови, класного керівника
2. Атестаційний лист (заповнений учителем англійської мови, класним керівником)
3. Щоденник практики (із печатками, за підписами директора / завуча, учителя)

4. Оцінювальний лист групового методиста
  5. Індивідуальний план студента-практиканта за підписами вчителя і методиста
  6. Звіт про результати педагогічної практики
  7. Тематичний план уроків англійської мови на період педагогічної практики .
  8. Поглиблений методичний аналіз відвіданих уроків вчителя у кількості _____.
  9. Поглиблений методичний аналіз відвіданих уроків практикантів та їх поглиблений методичний аналіз у кількості _____.
  10. Розгорнуті плани-конспекти всіх проведених уроків англійської мови з оцінками та підписом учителя (усі за розкладом, не менше 10) у кількості _____.
  11. План-конспект позакласного заходу з англійської мови із (само)аналізом
  12. Наочні посібники/матеріали належної якості
  13. Інші матеріали за вимогою методиста (*уточнити*)
-

Дата

Підпис